

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
első magyar mű- és vegyészeti intézet
Budapest, Ferencz-körút 20. sz.
Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban tisztítottak.
Posta ertesítés után a ruháért hához küldünk és vissza külfők.

Fényképészeti készüléket
műkedvelők számára, legújabb uti-táveszveket a tirage rapid, kitűnő szemüvegeket megvizsgált maximál-láshőmérőket, Aneroïd (légszalmérőket) szabadalmazott rajzszközöket ajánl
CALDERONI ES TARSA.

FÖLDVÁRY IMRE
főfőrdívat- és fehérenemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bármintve.
Célgép- és nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) céggel.

LATZKOYITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérenemű-gyáros ajánlja
uri divat- és fehérenemű-ujdonságait.

A „Budapesti Czim és Lakjegyzék“
(VI., Egyetem-utca 4.) beérkeznek, díjmentesen felvételnek. A hirdetések külön, beiktatások és közleményekért járó díj minden nyereszkesedés kizárásával a lehető legsekélyebbé van megszabva.
Ezen művel kapcsolatos megrendelési és egyéb ürlapok a t. érdeklődőknek kiadóhivatalunkban bármikor kiszolgálatnak; kívánatra a czimre meg is küldetnek.

Átköltözködés miatt!
Hatschek Emil
Deák Ferencz-utca 15. sz.
eladja szeptember végéig összes látszereszi, pipere- és kina-czüst áruit, bámulatos olesó árak mellett.
Októbertől kezdve: Andrássy-ut 13. sz.
Geitner és Rausch-sal szemköz.

FAIRBANKS MÉRLEGEK
a legkövetesebb mérlegszerkezetek.
A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolós súly mérőkarral bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésknél fogva, ugy hazánkban mint a külföldön a legelső díjat nyert legkittűnőbb mérlegek.
Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket,
czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetkél fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánljhatjuk. Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek.
FAIRBANKS-TÁRSASÁG
mérleg- és gépgyára.
Budapest, Andrássy-ut 14. sz.
Gyár: Ujpest.

A szénsavdus ásványvizek királya a
BORSZÉKI BORVIZ
kitűnő gyógyviz és üditő ital mindenütt kapható.
Budapesti főraktár
RAJCS ZOLTÁN-nál
VIII. ker., József-körút 10. szám.
Erdélyországi bortermelők raktára
Weiszburg József
bortermelő Erdélyben
Budapest, VIII., József-körút 33.
(Rákóczy-térrel szemben.)
☎ Telefon szám 58-58. ☎

Van szerencsém a nagyérdemű közönség beces tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok: rizling, muskatály, csemege és aszu borokat tartok raktáromban, azonkívül cognac, tea, rum, szilviorium, barack-pálinka, barack-likőr, mindennemű bel- és külföldi pezsgőt és likőröket.
Transito pinczék Budapest, Angyal földön.
Megrendelések pontosan és díjmentesen hához szállítva eszközöletnek.

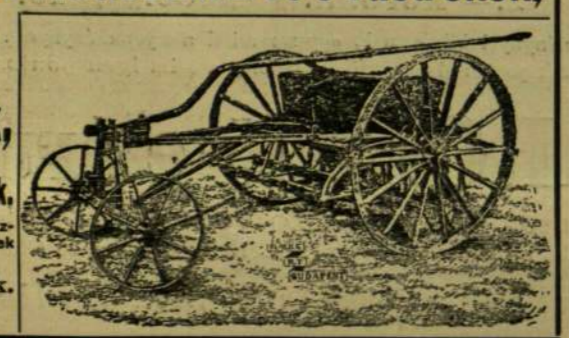
Első díjjal és dícsérő oklevéllel kitüntetett
ROSENBERG LIPÓT
órás és ékszerész
Budapest, IX., Ferencz-körút 22.
(a Tompa-útcával szemben).
Ajánlja dúsan berendezett raktárát **arany és ezüst ékszerekből,** ugyszintén fall órákból. — A nálam vett órák és javításokért jótállást nyujtok. Régi órák és ékszerek a legmagasabb áron megvételnek.
Vidéki megrendelések lelkiismeretesen teljesítetnek. Évi lakással bíró egyének részletzésre is vásárolhatnak.
Óra javítását a vidéki közönségnek beces figyelmébe ajánlom.
☎ Órásoknak nagy árkedvezményt nyujtok. ☎

KÉZDI-POLYÁNI
„VÉNUS“
A VILÁGNAK LEGSZÉNSAVDUSABB TERMESZETES ÁSVÁNY VIZE
Herbster Ferencz
mechanikus.
Varrógép- és velociped-raktár.
Akácfa-utca 5. sz., a népszínházzal szemben. Ajánlja gazdagon felszerelt raktárát a t. közönségnek mindennemű, legjobban szabályozott varrógépekből.
Javítások szilárdan, személyes felügyelet alatt teljesítetnek.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
TERMESZETES SAVANYU-KUT

== Kézimunkákat ==
minden genre-ban, valamint minden létszűhető hozzávaló kiegészítő cikkekét ajánl
WALD GYULA
Budapest, VII., Király-utca 21. sz.
Kézimunka-gyár és rajzterem. Legrégibb üzlet ezen szakmában.
Jótállás mellett mosható és szintartó himszelyem 12 motring 30 kr.
Gazdagon illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyárreszv.-társ. **BUDAPESTEN.**
Gyár és irodák: Városi iroda és raktár: VI. kerület, külső váci-ut 29-35. szám. Podmaniczky-utca 14. szám.
Gőz- és járgány-cséplőkészületek,
számos első díjjal kitünt. Schlick-féle szab. 2 és 3 vasu ekék, mélyítő és egytetemes aczél-ekék, eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle egyvasu ekék, talajmivelő eszközök, valamint Schlick-féle szab. **HALADÁS** sorbavetőgépek. Takarmánykészítő gépek, darálóok, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kiváló és marokrázó arató-gépek és fűkaszó gépek, szállítható mezel vasutak stb.
Elsőnyös fizetési feltételek. Legutányosabb árak. Árjegyzékek ingyen és bérmentve

!!Korszakunk követelménye!!
Egy fog 1 frt 50 kr.
FOGAK
készítetnek
GRÓSZ LAJOS
fogtechnikai műtermében, Budapest, Magyar-utca 2. szám, a legjobb amerikai anyagból Egész fogsorokat ugyanezen arányban. 1878-ban alapított műtermét 1895 augusztus 1-én Kerepesi-ut 6. Kerepesi bazár II. emeletére helyeztem át. Unnep és vasárnapon található d. u. 5-ig.

37. SZÁM. 1895. BUDAPEST, SZEPTEMBER 15. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 évi előfizetés 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 5. — Külföldi előfizetéseket a postailag meghatározott vitélőj le csatolandó.
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 6. — Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 4. — Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 2.50

LÁSZLÓ FŐHERCEG. Strelniky 1896-iki fényképe után.

LÁSZLÓ FŐHERCEGRŐL.

Emlékezések.

Kis-Jenőről keletre határtalan nagy síkság terül, melynek szélei beláthatatlan távolságban olvadnak össze az ég aljával. Itt a Kis-Jenőről Nagy-Zerindre vezető országútról Korhány pusztánál jobbra Ágya felé tér le az út, s ezen az Árpád-kori községen keresztül szikes legelők, kopár buzatarlók között az ágyai erdőhöz vezet. Az erdő sorompójánál levett kalappal áll az oláh «summár» (a mezei kapu őre), ha a birtokos főhercegi család valamely tagja ide hajt a s az elhaladó fogat mögött ismét behúzza a nyirkorgó sorompókaput. A sűrű fák között, sötét árnyékos úton halad a könnyű hintó, míg el nem takarják a lehajló falombok a szem elől. Ismét elcsendesül minden, csak az erdőszéli, nap-sütötte fű között hallatszik a sütkérező tücskök czipplése.

Az erdőben hatalmas fák koronái zárkóznak össze sűrű árnyékot vetve; odább kissé ritkábban sorakoznak a törzsek, s úgy vesznek el a bozótos haraszt között. A sűrűség egyenes vonalú tisztások, erdésznyelven «lineák» szakitják meg, elhúzódva egyik széltől, saroktól a másikig. Itt-ott egy-egy kis patak fut keresztül, melyben sötét színű szikes víz csörgedez. Itt tanyázik az apróbb vad, hogy szomjút olthassa, s a partokhoz vezetnek a nagy vadak nyomai, kitaposott csapásai. A lineákon áll fel a vadász lesben, s vár, míg a felzavart vad e vonal tisztására fut ki, ha már a sűrűség nem menhely neki, hogy ott szétnézve menekülhessen biztosabb helyekre, s legtöbbször itt teríti le a golyó várátlanul.

Belül a bekerített vadaskertben csapatokban tanyáznak a szarvasok, őzek, vaddisznók. Őszi viradatok bögés idején messze kihallatszik az üző szarvasbika tompa, szaggatott bögése. Télen, ha a hó kinn eltakar mindent, ide szorúl a tarlókról, mezőkről a fészán, fogoly, nyúl, róka a keres védelmet, eleséget.

Azok előtt, kik a főhercegi vadászaton részt vettek, bizonyára felejthetetlen emlékü marad az az élvezet, melyet az ágyai erdő nyújtott nekik. E helyhez a főhercegi család-nak sok hagyományos emléke fűződik. Itt kocsikázott oly sokat a boldog emlékü József nádor; itt vadászott fiatalabb éveiben maga József főherceg; itt érezte át a fiatal főhercegek azt az igazi vadász-lázt, melyet már Alesúth nem nyújtott nekik; ide járt velők pár évvel ezelőtt fenséges atyjok s várta őket saját keze fözte katonás ebédél: a «czakumpakkal», midőn a cserkészetről megtértek. Sok kellemes óra telt el itt a sötét fák alatt; míg most itt érte az egész családot a legnagyobb csapás, melyet a gondviselés rámerhetett. Elveszteni egy fiút, kiben örömiük telik, kiben szeretetök, reményeik összpontosulnak, kiben az atya második «énjét» láthatta! Vajjon enyhíti-e a kesergő atyát, hogy most egy családdá tömörülve együtt sir vele egy nemzet, egy ország közös fájdalommal, s hogy elhunyt fiában egy nemzet szíve tört meg, egy nemzet reményei semmisültek meg?

Az ágyai erdőnek e helye szomorú hírnévre tett szert. A hely már be van kerítve, át lesz adva az örök természetnek, meg lesz hagyva érintetlen vadonnak. Dús termékenységűvé válhatik, hisz oly áldott nemes vér öntözte meg, oly sok könnyesepp hullott rá!

A macska pedig, mely valóban ritka példány, ki lesz tömve emlékül. Bizonyára nem akadt még ez állatfajban olyan, mely oly mély gyászba borított volna egy nemzetet, országot, s mely annyi szívből facsart volna fájdalmas, keserű könnyeket.

Az alesúthi park közelében levő csaplári erdőben régebben is szívesen tett a főhercegi család egy-egy sétát, midőn még a kis főhercegek járnak, futkosni tanultak.

A két eleven fiú kergetőzve játszadozott a szülők körül, kik egy árnyékos helyen gyönyörködve nézegették őket. Megtörtént párszor, hogy a kisebb László főherceg bátyját kergetve megbotlott egy-egy kiálló fagyökérben, lehullott ágból s hamarosan elterült a földön. Rémülve ugrott fel a szerető anyja gyermekéhez. «Katonadolog, kis fiam», — vigasztalhatta a fenséges atya, — «így tanúlsz meg okosan járni!» Egy pár ily kisebb esés után nem is kellett félni a kis főherceget, oly ügyesen s vigyázva tudott már járni a harasztos ágak között.

Évek múltán, mikor már atyjokkal a pécsi hadgyakorlaton az Uchatius-ágyú elsütése által a tűzpróbát is letették, nevelőjük felügyelete mellett Fraxlmayr erdész vezette, oktatta őket a vadászat titkaiban, a mi mindkettőjüknek szenedélyes mulatságává lett. Brehm volt a legkedvesebb olvasmányuk; megtanulták művéből az állatok szokásait, sajátosságait, megismerték azok fajait. Elsajátították a veszélyes fegyverrel való bánásmódot, s olykor kellő felügyelet mellett ki-kirándultak az uradalom egyik-másik erdejébe vadászatra. Rövid idő alatt tapasztalt vadászokká lettek; csak a hév, tűz volt még a fiatal szívhez arányos. Sokszor kellett figyelmeztetni őket a kellő nyugodtságra és higgadttságra; de hát a fiatal, pezsgő vért oly nehéz megzabolázni.

Az első őkák szerencsésen «megcserkésztve» szép lövéssel le lőn terítve. Az erdész bácsi meg volt elégedve; a helyen emlékül feliratos tábla állítottatott fel; — a vizsgálat jól sikerült. A táblák azután mindinkább szaporodtak az erdőkben s az agancsok a kastély folyosóján. A naplóban volt már őz, fészán, róka, vidra, fogoly, fűz, nyúl bejegyzése; a szív most már szarvas, dím, vaddisznó után vágyott. Mily lázasan dobogott a szívök, midőn az ágyai erdő egyik sűrűjében, hajnali derengő homályban az üző szarvasbika bögése fölhangzott a közelben. Szétválnak az ágak, láthatóvá válik egy hatalmas agancspár, s a lombok között kivehető a fej, nyak, váll.

A kis vadászoknak eszükbe jut az erdész bácsi intése; remegő kézzel, hidegen s nyugodtan emelik a fegyvert, higgadtan czéloznak a fa mellől, — egy dörenés, s a hatalmas bika egy óriási szökéssel lerogyik... Pár nap múlva egy róka, vadkan, stb. jut a naplóba. Nagy a boldogság vágyaik teljesedésén. Azon szabad napokon, melyeket a katonai tanulás és szolgálat engedett, a Kis-Jenőre való utazás terve volt az első; az ágyai erdő vadjai iránt nagy volt az érdeklődés. Kötő természetismerő, bátor jó vadász vált mindkét fenségből; csak az a nagy tűz, a kellő nyugodtság hiánya aggasztotta nem egyszer oktatójukat.

Idővel ez is szünni kezdett, és csodálatosképen László főherceg különösen óvatossá vált vadászatok alkalmával szomszédjai iránt. Körvadászatoknál sem ragadta el heve; ha a lóvonal emberek felé irányodott, leeresztette fegyverét és inkább lövés nélkül eresztette el a vadat, mintsem véletlenségből valakit megsértsen.

Pompás lövőt. Beszélük, hogy egy téli körvadászat alkalmával, midőn a hajtás befejeztével az erdészek az elesett vadakat hosszú sorban kirakva számlálták, az összegyűlt urak egyike fenn, nagy magasságban egy prédára leső sást pillantott meg, a mint körben szálldogált. Biztatgatták egymást a legjobb lövők, de senki sem akart vállalkozni a biztos ballövésre. László főherceg oda viteti egyik Riflé-jét, golyóra tölti, nyugodtan céloz, s a lövés után kalimpázva

hull le átlótt mellet a madarak királya. Általános csodálkozás moraja váltotta fel az előbbi kétkedő mosolyokat.

A mint csak ideje engedte, haza sietett Budapestre Alesúthra s a megérkezés után nem sokára már vadászni indult. A vasárnapokat, míg otthon volt, vadászattal töltötte, s szívesen meghívta rendes társán, Libits igazgatót kivül a főhercegi tiszték egyikét-másikat is. Ha a vadászati tilalom ideje elérkezett, s özre, szarvasra, nyúlra nem igen mehetett: vagy rókákat kerest, vagy vadgalombokat hajszolt. Régi oktatójának, Fraxlmayr erdésznek figyelmeztetéseit meghallgatta s követte most is. Más helyeken volt vadászatai töviről-hegyére elmesélte kedves modorával ő neki, s egyes sikerültebb s ritkább eseteket szerény dicsekedéssel emlegetett.

Ha azután vadászat közben pihenőt tartottak, vagy ebédelték: jóízűen falatozott a legegyszerűbb ételekből is, miközben elragadó kedveséget tréfálkozott kisézőivel. Nagy öröme volt, ha egy gyikot, békát, vagy egy tüskés vadgesztenyét zsebébe csempészhetett valamelyiküknek, s ha aztán az illető zsebkendőért nyúló kezét ijedten kapta vissza: jóízűen kacagott; de előbb rendesen többeket is beavatott titkába, hogy ne csak ő maga mulathasson. Karjaiban olyan erő volt, hogy azzal nem egy erős férfit megsebzéne.

A kastély udvarában levő nagy vérbükkfára akárhányszor fölmaszott nagy ügyességgel, s fölcsalta maga után Libits igazgatót, vagy Unterauer titkárát is. Libits igazgatónak hozzávaló nagy ragaszkodását különös szeretettel viszonozta. Mikor csak ideje engedte, mindig vele töltötte szabad óráit. Ha a fenséges család télen Fiumében időzött, neki pedig Budapestben kellett folytatnia tanulmányait, szombaton délutánként ki-kiment Alesúthra s ott töltötte el a vasárnapot is. Örömet horgászott ilyenkor a park tavában, melyből a benne tenyésző aranyhalak közül a legnagyobbakat szerette kifogdosni, s végtelenül örült, ha a kitanult vén halak közül sikerült egyet-egyet kihorgászni. Majd a maga mellé gyűjtött társaság csónakba ült, ő pedig többnyire szandolinn kísérte őket s feszelen, kedélyes beszélgetés közt folyt a csónakázás.

Midőn szüleinek sürgönyét megkapta, melyben őt közeli megérkezéséről tudósították, boldog szívvel mondogatta evezés közben: «Utoljára csónakáztunk most; megjönnek a fenségek!»

Igen nagy szeretettel tanulmányozta a természettudományokat. Vett egy hatalmas göröcsövet s nagy figyelemmel nézegette azon vérből, vízből, bacillus-vírusokból, növényi részekből álló praeparatumait.

Az állatok ezernyi fáját, nemét, sajátosságait, szokásait alaposan ismerte. Különösen alapos ismeretei voltak a növénytanban, mit az bizonyít legjobban, hogy a növényvilágban már folyton a ritkaságokat s rendkívüliségeket kereste s kutatta. Kirándulásairól soha nem tért vissza a nélkül, hogy egy-egy tarka falevelet, egy-egy trifolium levél-ritkaságot, vagy valami erdei fának a korcs ágát haza ne vitte volna. A főkertész gyakran meglepte olyan fölfedezéssel, a melyet a park valamely elhagyatott részén ő vett először észre.

Szeretett a növényekkel foglalkozni; egy-egy elpusztuló félben levőt gondozni, gyenge ágakat összecsavarva egybenövesztetni.

Megesett, hogy valamely előkelő helyre tola-kodó, közönséges, oda vetődött magból kelt bodzacemete nyerte meg a pártfogását annyi sok és előkelő növény között.

Szerette az állatokat is. De mindenek fölött szerette az embereket általában. Szelíd, jó szíve

nem ismerte a gyűlöletet, képmutatást; érintetlen szüzi tisztaságában maradt az meg mindvégig.

Örült az életnek s örült mások boldogságán. Olyan kedélye volt, mint egy igazi jó gyermeknek, kinek kedélyvilága e három fokozatot ismeri: *szeretem, nagyon szeretem s igen nagyon szeretem.*

Szívének jóságát érezte mindenki, lett légyen az illető magas rangú úr, vagy egyszerű parasztember.

«Megtisztította a szegény embert; nem tudtam megelőzni a köszöntésben!» — mondogatják az alesúthi tisztas gazdaemberek. «Olyan, mint az ides aptya; a jó Isten áldja meg őket!» — sohajtják az öreg nének.

Boldog is volt az az apa, kinek fia az ő szolgálatába szegődhetett. Szolgái dicsekedve emlegették, hogy ők «László fenséget» szolgálgák, s bármelyik szívesen váltotta volna meg életével az ő rajongásig szerett urat.

A családtagokhoz gyöngéd szeretet fűzte. A mily örömmel vett részt a két kis főhercegnő játékaiban: ép oly szívesen szegődött társul szüleihez azok státnál.

Atyjának pártatlan s ritka nemes tulajdonait teljes mértékben örökölte. Daliás, bátor, szép fiatal ember volt.

Katonai gyakorlataival minden főbb tisztet elragadott, — s nem múlt el nagyobb gyakorlat a nélkül, hogy feljebbvalói atyjának a kitünős méltó fiúhoz ne gratuláltak volna.

Szerény, kedves modorú volt. A kivel csak egyszer érintkezett is, annak szívét magával ragadta.

A fenséges atyának ő felsége a király táviratilag fejezte ki a betegség alatt s a kínos műtétel oly hősi kiállása után örömet és elismerést azon fiú iránt, «a ki nyugodtságával s határozottságával bátor atyjának büszkesége lehet!»

De fájdalom, a bátor atya pár nap múlva megtörtén, kesergő szívvel állta szeretett fiú ravatalánál...

A csendes holdvilágos éjjeleken komoran válnak ki a kastély sötét tornyai a park fái közül, — a tornyon fekete zászlót lenget az éjszakai szellő!...

LÁSZLÓ FŐHERCEG HALÁLA.

Bezárult a budavári Zsigmond-kápolna sírboltjának nehéz vasajtaja. Egy ország meghalotta a tompa zörrenését, midőn e hó 11-dikén, szerdán délután a tizedik érzéköporsót helyezték el az enyészet e szomorú csarnokában egyszerű, de fejedelmi sarjat megillető gyászpompával. A magyar főhercegi család fájának egyik fészlésében letört virágát, László főherceget rejté magában ez a tizedik koporsó, azt a lélekben, testben harmattisztaságú fejedelmi ifjat, kit az egész magyar nemzet édes gyermekének tekintett, s kiről méltán remélhette, hogy egykor, ha majd az emberi számítás szerint reá váró helyet elfoglalhatja, dicső nagyatjához és édes atyjához hasonlóan örömben, bajban osztozni fog a nemzettel s hatalmas és szerencsés szöszölő lesz a korona és a nemzet között, ennek is, annak is javára, boldogságára.

Most minden nagy és szép remény oda van! Nem maradt más, csak a fájdalom, a megmérhetetlen veszteség miatti országos nagy bánat! Hiába zúgtak a temetőkör a főváros összes harangjai: bús kongásukkal el nem fojthatták a zokogás kínos hangját, mely a koporsó mellől szívtől szívhez rezgett az egész haza legszűlső határaiig.

Boldogult László főhercegnék mindössze 20 évre terjedt rövid életéhez nagyobb s nevezetesebb tettei még nem fűződhetek. Hiszen ez a kevés idő csak arra volt elég, hogy nagy hivatásához a legszükségesebb előkészületeket elvégezhesse. Alig néhány hónapja, hogy utolsó vizsgálatait letette; annak meg két hónapja

Koller tanár 1885. évi fényképe.

JÓZSEF ÁGOST ÉS LÁSZLÓ FŐHERCEGEK.

Strelisky 1893. évi fényképe.

LÁSZLÓ FŐHERCEG.

Strelisky 1893. évi fényképe.

LÁSZLÓ FŐHERCEG.

sincs, hogy az uralkodó-ház szokásai szerint nagykorúvá nyilvánították s mint ilyen a főrendiház tagjai közé bejegyeztették.

Mint József főherceg minden gyermeke (a legfiatalabb kis Klotild főhercegnő kivételével), László főhercegis Alesúthon született, 1875. évi július 16-án, s ugyanott élte le boldog gyermekkorának legnagyobb részét. Eleitől kezdve tösgyökeres magyar nevelésben részesült. Első iskolai tanulmányait Holdházy apát-kanonok vezette. Könnyű fölfogású és szorgalmas, de virgoncz, eleven gyermek volt, tele jókedvvel és szeretetreméltósággal. Szülei, testvérei és tanítói egyiránt bálványozták. Elemi tanulmányából otthon szokott vizsgálatokat tenni. Szintén a szülei háznál végezte középiskolai tanulmányait is, de vizsgálatokat rendszeren nyilvánosan tett a győri főgymnázium igazgatójánál. Ezekben a vizsgálatokon mindig jelen volt Vaszary Kólos, mai bíboros hercegprímás, előbb mint a győri gymnasium igazgatója, utóbb mint a benczés-rend főapátja s a vizsgálat végeztével rendszeren szép buzdító beszédet intézett a kis főhercegre.

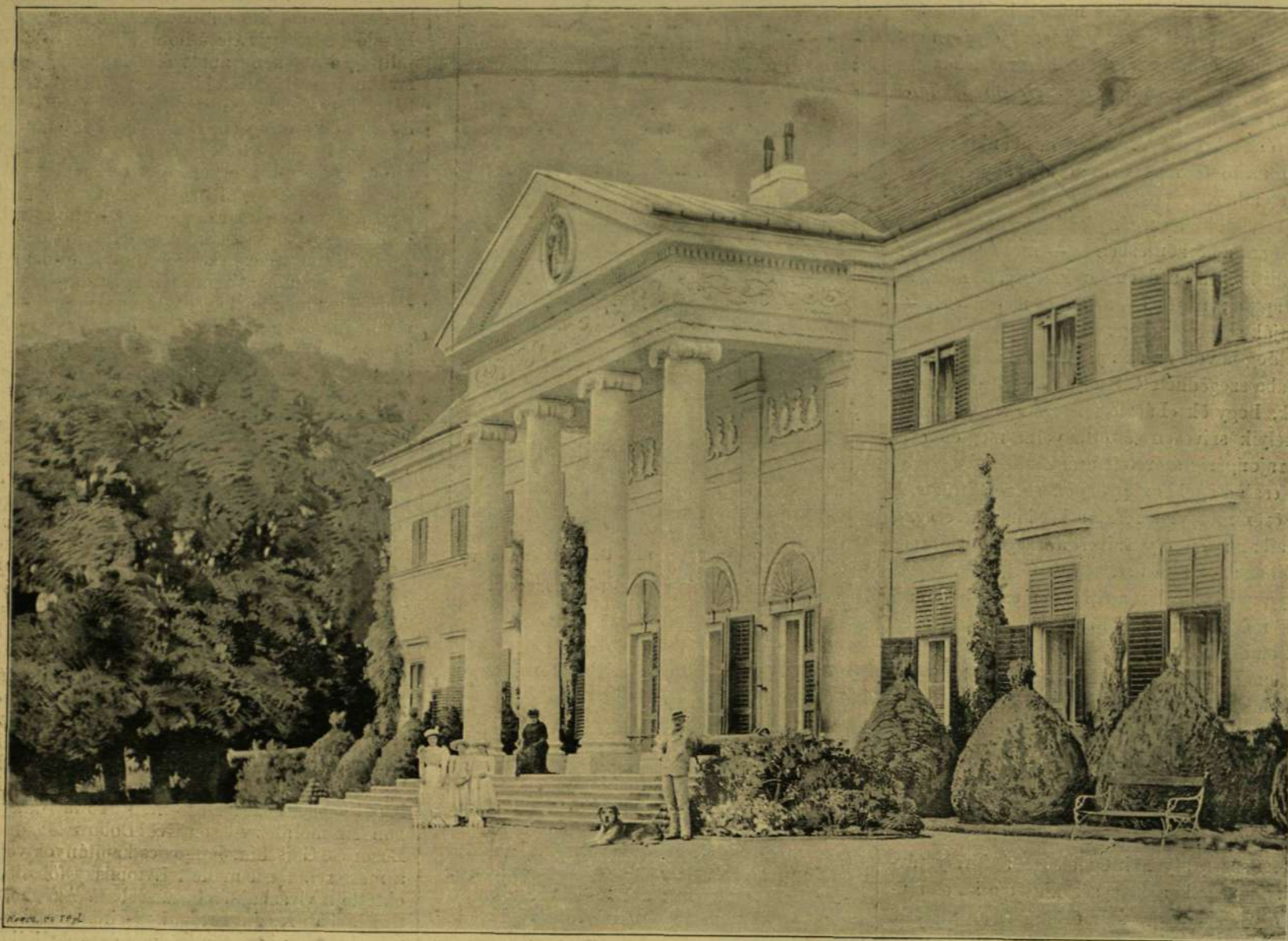
Családi elhatározással a katonai pályára levén kiszemelve, 17 éves korában, 1892 október havában a katonai tudományok tanulásához kezdett. Kiképzetésének tervét Agisburgi Himmel, közös hadseregbeli alezredes, ez a hivallé képzetségű katona dolgozta ki. A tervezet előbb a király ő felsége elé terjesztették s csak az ő jóváhagyása után vétetett foganatba. E szerint László főhercegnék három évig gyakorlati és elméleti oktatásban kellett részesülnie. Gyakorlatilag egymás után meg kellett ismerkednie a gyalogsági, lovassági és tüzérségi fegyvernemek minden teendőivel, mit ő minden várakozást meghaladó szorgalommal és pontossággal meg is tett; de a három fegyvernem közül a lovassághoz vonzódt leginkább. Remekül lovagolt; de a lövésben is a legjelesebbek közé tartozott. A gyakorlati tárgyakban Himmel alezredes kivül Dobner főhadnagy Bozoric, Gaischin, Jankovics kapitányok voltak a mesterei. Ezek mellett Lytomisky főhadnagy oktatta a vívásban és tornázásban. Az elméleti tárgyakban részint katonai, részint polgári tanárok oktatták; így a történelmet és szolgálati szabályzatokat Bauriedel kapitánytól, a német nyelvet és katonai földrajzot Leide kapitánytól, a magyar nyelvi tárgyakat Pokorny budapesti kir. kath. főgymnáziumi tanártól, a francia nyelvet pedig Izos egyetemi nyelvtanítótól tanulta. Vizsgálatait időről-időre a Ludovika-Akadémia tanárai előtt tette le.

Első tűzpróbáját azonban már kis korában megtette, és nemcsak azzal, hogy gyermekpuskával célba és kerti madarakra lövöldözött, hanem igazi fegyverrel is, még pedig a legnagyobbakkal akkor, mikor 1884-ben a pécsi hadgyakorlatokra bátyjával, József Ágosttal együtt őt is elvité édes atya s ott a sátor-táborban Hollán Ernő altábornagy, Kuzmanovic ezredes és egy tüzérszázad felügyelete mellett s őt köztüzér által környezve egy vaktöltésű ágyút egész szertartásosan elsütött.

Később, mikor katonai tanulmányainak megelső évét sem fejezte be, már tényleges szolgálattal vett részt a közönségi nagy hadgyakorlatokon, melyeknek megkezdése előtt mint szakaszarancsnok jelent meg édes atya és Himmel alezredes társaságában a földszített vasúti állomáson ő felsége a király fogadására.

Katonai tanulmányai rendkívül sok dolgot adtak neki, mindazáltal elég gyakran szerzett alkalmat magának arra is, hogy a főváros közművelődési és emberbaráti intézeteiben is legyen egy-egy látogatást s ez utón is gyarapítsa ismereteit. Hogy az ilyen látogatásokat milyen komoly érdeklődéssel végezte, arra nem utolsó példa a Franklin-társulat nyomdájának megtekintése, hol Himmel alezredes és Dobner főhadnagy kíséretében mintegy másfél órát töltött, nagy figyelemmel szemlélgetvén e minta berendezésű nyomda minden részletét és hallgatván az intézet igazgatóinak és tisztviselőinek a nyomdára vonatkozó magyarázatait.

A legutóbbi három év alatt rendszeren Budapestben tartózkodott s folytonosan igen el volt foglalva. Mihelyt azonban egy-egy kis szabad ideje nyílt, sietve sietett haza Alesúthra, hogy rendkívül szeretett szülei és testvérei társaságában legyen. Sőt haza ment nem egyszer olyankor is, midőn a főhercegi család valamely más birtokán, véreztessen Fiumében időzött. Az

AZ ALCSÚTHI KASTÉLY HOMLOKZATA.

AZ ALCSÚTHI KASTÉLY UDVARA.

alesúthi paradicsomba vonzotta őt szíve, hol oly boldogan töltte gyermekéveit, s hol úgy szólván minden embert ismert.

Részint vadászatát végezt, részint pedig hogy a természet iránt való szeretetét kielégítse, össze-vissza járta a nagy uradalomnak minden részét. De sokat és örömet időzött kastélyuk nagyszerű parkjában is, hol vagy szülőivel sétált, vagy kis húgaival játszadozott, a mit még akkor sem tartott rangján alúlnak, mikor utolsó vizsgálatával már a hadnagyi csillagot is kivívta magának.

A kedves, aranyzívű jó gyermeket király ő felsége akkor ismerte meg közelebről, mikor testvérbátyja, József Ágost főherceg és ő felsége unokája, Augusztá bajor hercegnő lakodalmán Münchenben együtt voltak. Ettől kezdve különös kegybe jutott úgy a király, mint a királyné ő felségénél, kik a legszeretőbb érdek-

egyetemes bánkódás és fájdalom szavától elütő lett volna. A mélyen sujtott főhercegi család bánatában részt vett az egész Magyarország.

A MAGYAR FŐHERCEGI CSALÁD.

A legifjabb magyar főherceg váratlan, gyászos halála szomorú alkalmul szolgált, hogy e hazánkra nézve oly áldásos hatású főhercegi család múltjára egy rövid visszapillantást vessünk, nem mintha szükséges volna a magyar nemzet emlékeztetésére e fényes család enyészhetlen érdemeit fölújítani, hanem hogy a mai nemzedék is részletesebben megismerkedhessék azon kiváló elődökkel, a kiknek nyomdokain az oly korán letűnt László főherceg is haladt volna, ha az isteni gondviselés az ő pályafutását már a kezdet kezdetén be nem zárja.

nak akkor alávett olasz tartományok kormányzója, 26 esztendeig tartotta székhelyét a „böles” kormányzó nevét érdemelte ki alattvalóitól. Itt nevelkedett és szívta magába azt a magas műveltséget és szabad szellemű gondolkodást, melyről atyja udvara egész Európában híres volt.

József főherceg, mikor nádori méltóságát elfoglalta 1796-ban, jöllehet már Sándor Lipót nádor szerencsétlen halála, vagyis közel egy év óta a helytartó-tanács helyettes elnöke volt, egy szót sem tudott magyarul; de akkor a magyar nyelvet úgy hivatalos, mint társadalmi érintkezéseiben mellőzhette, mivel a közélet nyelve a latin volt, felsőbb körök pedig maguk is örömebb használták a német és francia nyelvet, mint a magyart. Ez azonban nem volt elegendő ok az ifjú nádornak, hogy a magyar nyelvet figyelmen kívül hagyja.

Erzsébet és Klotild főhercegnők. Márta Dorottya főhercegnő. Thurn-Taxis Albert herceg és neje, Margit főhercegnő. Thurn-Taxis Ferencz József herceg, János főherceg, József főherceg unokája. Klotild főhercegnő. Augusztá hercegnő, József Ágost főherceg, László főherceg, József Ágost főherceg neje.

JÓZSEF FŐHERCEG CSALÁDJÁ. — STRELISKY 1894. ÉVI FÉNYKÉPE UTÁN.

lődéssel viseltettek további fejlődése iránt. De kedvelt volt ő az egész uralkodóház előtt.

Családias, hazafias és emberies érzéseinek szebbnél szebb nyilvánulásairól nem győznek eleget beszélni, a kik e nagyra menendő fejlődési ifjat ismerték. Oly nemes szív vezett el benne, mely egymagában véve is a legszebb, legboldogabb életre lett volna érdemes. Pedig elméleti tehetségekkel is bőven megáldotta a gondviselés.

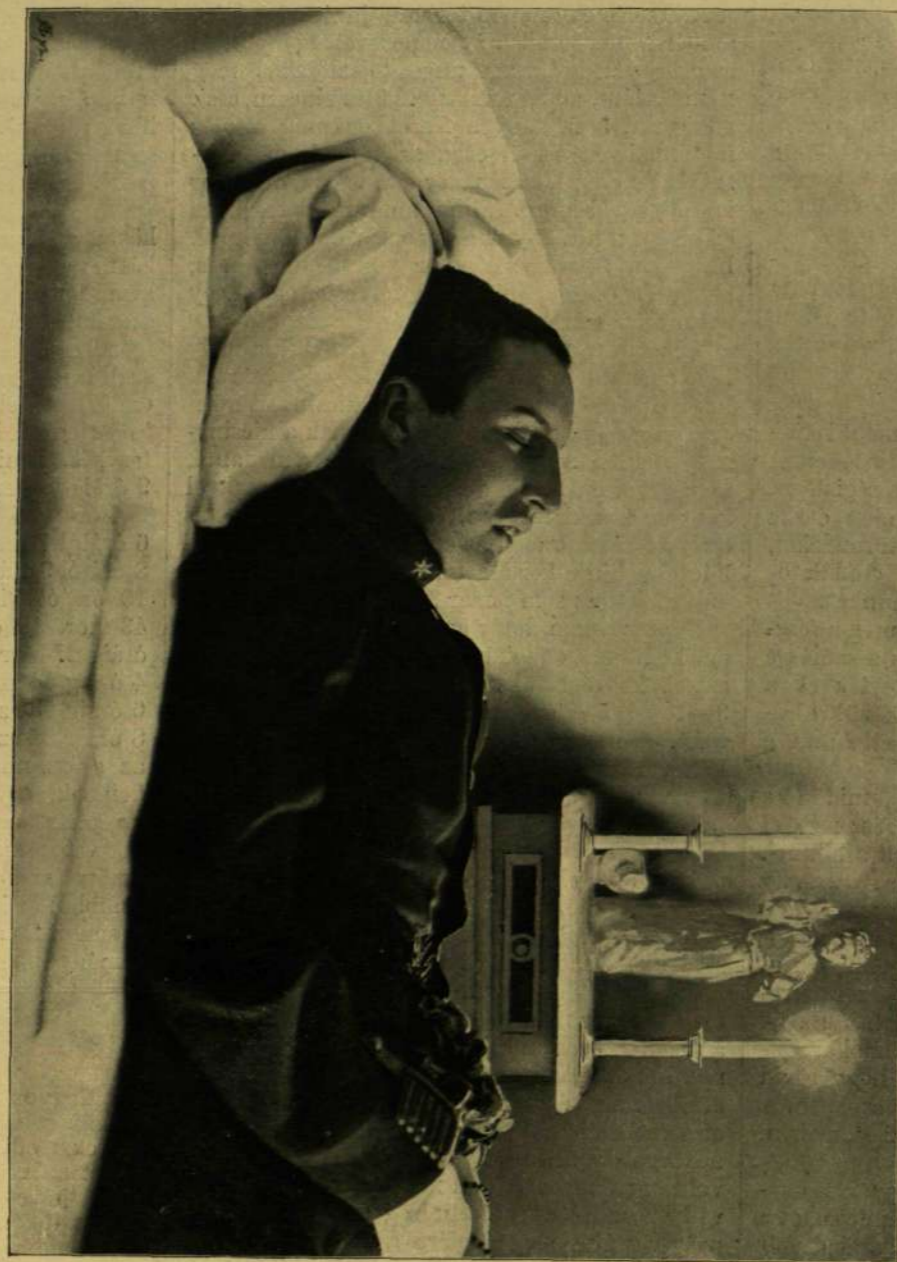
A szerencsétlen baleset, a betegség s a kímulás szomorú történetét nincs miért részleteznünk. Körülményesen ismeri azokat már minden újságolvasó magyar ember, mert hiszen a magyar sajtó tíz napon át semmiről sem írt oly bőven, mint a mi felejthetetlen kis főhercegeünkről. S ha valaha, most e gyászszeltnél tapasztalhatta ország, világ, hogy a hírlapok bánatos hangú hasábjai valóban a nemzet közérületét tolmácsolták. Ennél a betegágyánál, ennél a ravatalnál nem hallatszott egyetlen hang sem, mely az általános mély részvét, az

Épen a jövő évben, első évezredünk határán lesz száz esztendeje, hogy királyunk ő felsége nagyatyjának egyik testvére, az akkor csak 20 éves József Antal főherceg, a pozsonyi országgyűlésen egyhangúlag Magyarország nádorává megválasztatott s pedig a nélkül, hogy a nádorválasztásra vonatkozó királyi üzenetet megelőzőleg felbontották s fölolvasták volna. Ez eltérés volt a törvénytől, de legkevésbé sem szolgált akadályul a királyi jóváhagyásnak és a választás megerősítésének, mert a fiatal főherceg személye és tehetsége iránt az udvar is a legteljesebb bizalommal viseltetett. Az új nádor aztán 50 évre terjedt áldásos működésével igazolta úgy az udvar, mint a nemzet bizalmát. A hálás utókor ma is a nagy nádor elnevezéssel emlegeti.

Ez a dísz emlékü nádorunk II. Lipót király fia volt, ki trónra lépte előtt maga is viselte a magyar nádori méltóságot. József főherceg gyermekkorát tizenöt testvérel együtt Flórenczben töltötte, hol atyja, mint az Ausztriá-

Ellenkezőleg csakhamar hozzá látott e nyelv megtanulásához, a miben legjelesebb mestere Verseghy Ferencz volt, kit aztán iskolai magyar nyelvtanok írásával is megbízott. S hogy menyire szívén viselte nemzetünk haladását, a mit első sorban a magyar nyelv kivívott jogai biztosítottak, mutatja az, hogy midőn az országgyűlés elhatározta a magyar nyelvű tanácskozást a főrendiházban is és József nádorra, mint a főrendiház elnökére kivételt kívánt tenni: a nádor kinyilatkoztatta, hogy ő is magyarul fogja vezetni a tárgyalásokat; és megtartotta ígérését.

Mikor a húsz éves új nádor Magyarországra jött, itt ugyancsak felfordult világ volt. A Martinovics-féle összeesküvés tagjainak kivégeztése még élénken foglalkoztatta a közvéleményt, sőt Horvátországban még egyre fogdosztak el embereket, az alatt a gyanú alatt, hogy részesek voltak az összeesküvésben. A nádor elődje, Sándor főherceg, borzasztó módon pusztult el. Laxenburgban egy tüzijáték alkalmával ugyanis

LÁSZLÓ FŐHERCEZEG A HALÓTTAS ÁGYON.

Szelényi fényképe.

LÁSZLÓ FŐHERCEZEG HALÁLA ÉS TEMETÉSE.

Szeptember 11-ikén délután 4 órakor a főváros összes harangjai megszólaltak, hosszan, szomorún, betöltve a levegőt komor, ünnepélyes kongásokkal. Ezek és ezek szive rezdült meg e hangokra. Akkor temették László főherceget.

Az egész ország együtt érez a főhercegi családnak fájó szíveivel, együtt gyászolja vele a szép reményű élet letünését. Az ifjút az atya egyik nagyreményű örökösének tekintette a nemzet, nem csupán családi fényében, fejedelmi méltóságában, hanem kitünő erejében is, a magyar nemzetet való együttérzésében. Egy katasztrófa megfosztotta tőle családját, a nemzetet. A magyar herceg meghalt, s gyászolja az egész nemzet.

A főherceg utolsó napjai.

Szeptember 2-ikán volt a végzetes nap, mikor József főherceg kisjenői uradalmában, az álgyai erdőben megsebesített egy vadmaeszkát. Az állatot puskájával akarta agyonverni. A robbanó golyóra töltött fegyver elsült. A golyó a főherceg jobb lábán a csomb felső tövébe fúródott, a robbanó golyó a csontot érve explodált, széttroncsolta a csontot. Mig a közelben levő vadászok és szolgák összefu-

Mégis kezdetben az orvosok reméltek.

A szerencsétlenség hírére József főherceg és Klotild főhercegnő azonnal Kis-Jenőre siettek. Lement Budapestről dr. Janny Gyula, a Vöröskereszt-egyesület kórházának főorvosa is. A nagyobb operációt azonban el kellett halasztani, és tanácsosnak mutatkozott, hogy a sebesült főherceget, kit még életerősnek találtak, Budapestre szállítsák. Szeptember 3-ikán este indul-

Zeleny Károly fényképe után.

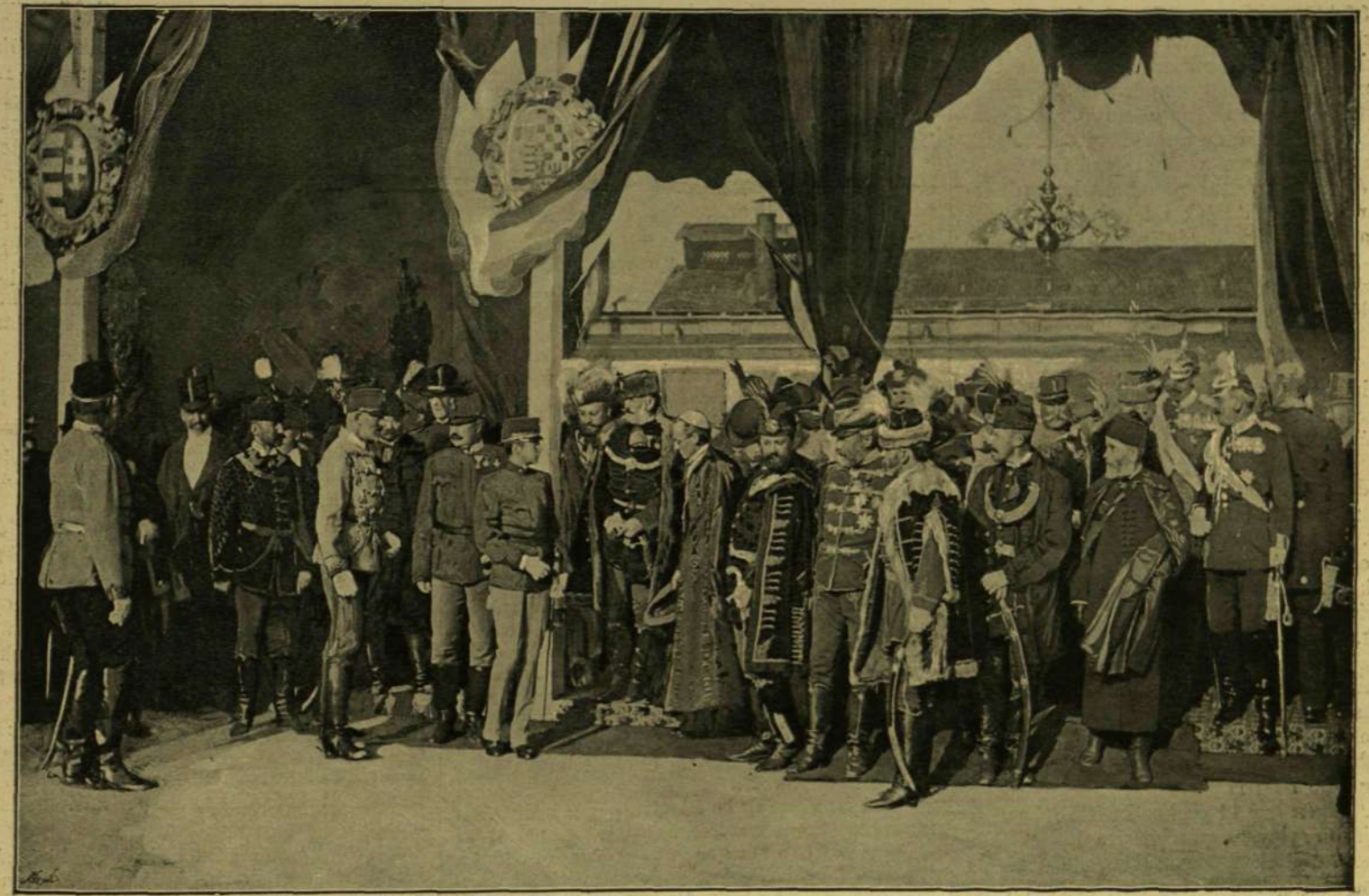
LÁSZLÓ FŐHERCEZEG ELSŐ TŰZPRÓBÁJA AZ 1884-IKI PÉCSI HADGYAKORLATON.

czegnőket. Bátyja, József Ágost főherceg és neje, Augustela hercegnő már útban voltak akkor Budapest felé, hogy a sebesültet siessenek.

Rendkívüli volt a részvétel, melyet az egész ország tanúsított a szerencsétlenség iránt. Táviratok és telefonok vitték szerteszét a híreket.

E hó 4-ikén délelőtt, a sebesülés harmadik napján dr. Janny orvos kísérelte a roncsolt lábából a csontszilánkokat. Ekkor látta, hogy a felső csont teljesen szét volt szakítva. Ez a seb, ha begyógyul is, képtelenné tette volna a főherceget katonai szolgálatra. A lábat ezután kemény kötéssel látták el. A kínos műtétet a főherceg nyugodtan tűrte. Délben még étvágygyal evett. Délután azonban jelentkezett a sebláz, a beteg koronként elvesztette eszméletét. A láz nem múlt el; másnap, 5-ikén is alig csökkent, csak délután, mikor a kötést változtatták. Anyja csak rövid időre vonult félre, hogy pihenjen kissé. E hó 5-ikén este, mikor a láz ismét beköszöntött, éjfél volt mellette s hallgatta lázas beszédét. A felügyelő orvos most már aggodni kezdett. A láz állandóan 40 fokot mutatott.

Reggel 7 órakor kibontották a sebet és ekkor látták az orvosok, hogy a mitől félni lehetett, bekövetkezett. A vérmérgezés tünetei mutatkoztak. Az üszkösödés gyorsan

József főherceg, Himmel alezredes, László főherceg.

LÁSZLÓ FŐHERCEZEG ÉLETÉBŐL: A KIRÁLY VÁRÁSA A KÖZSEGI PÁLYAHÁZBAN 1893. SZEPT. 16-ÁN.

Erdélyi fényképe után.

tottak, a sebet bekötözhatték, addig a fiatal főherceg sok vért vesztett. Az orvosi segély megérkezéseig ismét hosszabb idő telt el. Rendkívül kínos volt kiszállítani a sebesültet a sűrű erdőből és a kisjenői kastélyba vinni. Egy nagy szerencsétlenség minden sújtó veszedelme összetalálkozott már a legelső órákban, hogy kegyetlenné váljon.

Az ifjúság és az erő nem tudott dacolni a sebbel, mert abba beleszórt a halál csirája is. A megsebesülés körülményei előidéztek a vérmérgezést. A lövés idegen anyagokat, tisztátalan foszlányokat vitt a sebbe s onnan a vérbe. Még végső eszközhöz, a késhez sem fordulhattak az orvosok, mert a sebesülés egészen fent, a csomb tövében történt, a nemes szervek alatt.

tak el vele Kis-Jenőről. Szülői mellette maradtak a vasuton, édes anyja ott ült a beteg ágyánál egész éjjel. Szeptember 4-ikén kora reggel érkezett meg a sebesült Budára, s átszállították a Vöröskereszt-egyesület kórházába, mely egészen közel esik az állomáshoz s mely legalkalmasabnak mutatkozott arra, hogy a beteg folytonos orvosi felügyelet alatt maradjon.

Fenyegető változás nem állt be a fiatal főherceg állapotában. A testi és lelki erő megnyugtatta az orvosokat és vigasztalta szülőit. Édes anyja ezentúl is mellette akart maradni, szobát rendeztek be számára a kórházban. Atyja is csak azért távozott el, hogy Alcsúthra menjen és megnyugtassa a sebesült testvéreit, Mária Dorottya, Erzsébet és Klotild főher-

terjedt. Többé nem volt remény. Kiméletesen tudták ezt az anyával.

József főherceg is kora reggel megérkezett Alcsúthra, József Ágost főherceggel. A borzasztó valóságot ők is megtudták. A család egymásra borúlva sirt.

A szenvedő ekkor még eszméleténél volt. Sejtette, hogy vége közeledik. Katonai nevelője, Himmel alezredes figyelmeztette súlyos állapotára, s megkérdezte tőle, nem fogadná-e szívesen páter Scheffert, a családi gyóntatót. «Tudom, hogy nagy a bajom, — felelt a főherceg, — hívják el.»

Páter Schäffer jezsuita atya ekkor már megkapta az értesítést, hogy az utolsó szentségekkel siessen a főhercegre, a ki mikor meglátta

a gyóntatót, megszorította bátyja kezét: «Tudom, hogy ma elpusztulok!»

A gyóntatóval együtt imádkozott. Nem sokára pedig elvesztette eszméletét.

Körültre voltak: József főherceg, Klotild főhercegnő, József Agost és Himmel alezredes. Nem sokára Perczel Dezső belügyminiszter is megérkezett.

Tíz óra 47 percz volt, mikor Janny orvos lehajolva a beteghez, komor hangon megszólalt:

— A mi drága betegünk kiszívott.

A család tagjai sirva borultak le a halottas ágy körül.

A belügyminiszter hivatalos jegyzőkönyvet vett föl a halálesetről.

József főherceg a remény nélküliségben azonnal táviratozott Alesúthra, leányának, Mária Dorottya főhercegnének, hogy sietve jöjjön. A főhercegnő és sógoronje, Augustza, kocsin hajtottak Budára, de már későn érkeztek déli 1 órakor. Császa György kalocsai érsek imádkozott akkor már László főherceg holttesténél.

A halottat felöltöztették egyenruhájába, s ott terítették ki a kórház egyszerű halottas ágyn. Kezébe feszületet és olvasót adtak. A kórház kertjéből rózsákat szakitottak s azzal vették körül az ifjú halottat. Fehér lepel borították rá, s Dobner főhadnagy, a herceg katonai oktatóinak egyike állt mellé, s olykor fölemelte a leplet, hogy látni lehessen a halottat, ki nem változott el. Az ifjú, egészséges arcot a szenvedések még nem bírtak feldülni. Nyugodt volt. Szája kissé nyitva maradt slátni lehetett fehér fogait.

József főherceg meghívására Strelisky fényképező képet vett föl a halottas ágyról, Strobl szobrász pedig halotti maszkot készített az elhunyt arcáról.

József főherceg azonnal intézkedett a temetés legszükségesejéről. Táviratoztattott a királynak, a királyi család tagjainak, s tudatta azt az elhatározását, hogy fiát a budavári Zsigmond-kápolna sírholtjában akarja eltemettetni.

A halál híre rövid idő alatt elterjedt az egész városban. Senki sem volt elkészülve erre a katasztrófára, mindenki remélt. A középületeken már délen kinttűztek a lobogókat, s nem sokára a magánházakon is sötétlettek a fekete zászlók. A színházakban hirdették előadásokat nem tartották meg. A tervezett mulatságokat elhalasztották.

A temetés előkészületei.

A kórházban rögtönzött ravatalhoz csak keveseket bocsátottak. A holttest gyorsan fölözslásnak indult, s ezért már e hó 6-ikán délután koporsóba helyeztetvén, leolmozták s az érczkoporsó fedelét is föltették. József főherceg nem engedte meg a test felbontását vagy behalmozását.

Szeptember 7-ikén mindenfelől érkeztek a koszorúk és a részvénytulajdonosok.

A király e hó 6-ikán ezt táviratozta: «Veletek sirokt. Isten vigasztaljon meg benneteket és adjon nekünk erőt a fájdalom elviselésére.»

A temetés rendezésére Loebenstein udvari szertartásmester Budapestre jött.

Virágok, koszorúk özöne vette körül a koporsót az ideiglenes ravatalon, melyen rajta maradt még e hó 7-én is.

Szept. 7-ikén esti 11 órakor László főherceg koporsóját négylovas gyászkocsira helyezték s csendesen fölvitték Budavárba, a főhercegi palotába, melynek első emeleti nagy termét alakították át halottas szobává. Itt nyugodott a koporsó a díszes ravatalon, pálmák, délszaki növények, lobogó gyertyák közt a temetés előtti nap estejéig.

A gyászoló család e hó 9-ikén este érkezett meg Alesúthról Budapestre, a halottas házba. Megérkezett az agg Koburg Klementina hercegnő is, Klotild főhercegnő édesanyja, és Margit főhercegnő, férjével, Thurn-Taxis herceggel Regensburgból.

Szeptember 10-ikén egész nap sokan álltak a Szent György-téren a halottas ház előtt, s nézték a küldöttségeket, a koszorúhozókat, a notabilitásokat, kik a palotában kitett ivre jegyezték föl nevüket. A kapuban egész sereg szolgálta tartózkodott, kik a folyton érkező koszorúkat segíték föl vinni a ravatalos terembe, melynek komor gyászdiszítését egészen elborította a virágos koszorúk sokasága.

Délután 5 órakor Vaszary Kólos hercegeprimás tett részvétlátogatást a főhercegi családnál; ő volt az egyetlen, a kit ő fenségök elfogadták.

Gyönyörű szeptemberi alkony volt, meleg és csöndes. De a királyi laknak máskor oly elhagyott környéke most nem akart elesédesülni. A Szent-György-téren csoportok vártak. A fölkelő fogyatékos hold rendőrök és katonák egyenruhán, fegyverein tündökölt.

Fent, a ravatalos nagy teremben a gyászoló család búcsúzott el halottjától. Az ablakokban világ gyúlt ki. Ide lent egyre nagyobb tömegek várták a halottas menetet, mely a koporsót kiviszi a szülői házból a királyi palota kápolnájába, a honnan föbbé soha sem hozzák ki. A palota kapujával szemközt zárte utász katonák, vartüzérek és egy szakasz honvédség várta az esti temelést. A lovas és gyalog rendőrök alig bírták már visszatarítani a közönséget, mely az esteli temetésre jött.

Kilenc órakor a kaszárnyákban felharsogott az esti takaródó. A halottas ház bejárata előtt a testőrség vörös és ezüstös csapata állt föl. Majd párosával jöttek a királyi várakból a halottivó lakók. Ezüstsujtásos, testszíni kabátba, fehér harisnyába öltözött alakok, a kiknek élén egy impozáns termét öreg csatlós haladt.

Az udvari előkelőségek közül csak Koburg Fülöp herceget lehetett látni, a ki megjelent a szomorú szertartásra. A Főzönség tiszteletteljes csendben várakozott. A halottas házból a szolgálk kezdték kihordani a koszorúkat s kocsiakra helyezték.

Tíz órakor kezdődött a ravatalos teremben a beszentelési szertartás, a melyet Steiner Fülöp püspök végzett papi segédlettel. A beszentelési szertartáson az egész család jelen volt, de annak végeztével visszavonult.

Ekkor a csaknem két métermáza súlyú kettős alpaca-koporsót leemelték a ravatalról és a temetkezési intézet szent Mihály lovára erősitették s csak ezután emelték fel a tíz udvari lakáj vállára.

Egy negyed tizenegy órakor tünt fel a szabadban a magasra emelt fényes koporsó, a melyen megtörtött a tisztán ragyogó hold sugara. Halotti csend lett e perczben az egész utvonalon; mindenki levette a kalapját s csendes várta a koporsó lassú közeledését. A kísérteties, csendben jelenetet egyszerű a várőrség katonájának kettős «Gewehr heraus» kiáltása zavarta meg. Az őrség fegyverbe állt. A Mátyás-templomban búgni kezdett a nagy harang, aztán megszólaltak a többi harangok is fent a várban és lent a városban. A bazilika harangjának mély szava tisztán hallatszott át Pestről.

A menetet egy szakasz vartüzér nyitotta meg. Ezután díszbe öltözött utászkatonák haladtak két oldalt, mozgó kordont képezve. A szabadon maradt tér közepén lépkedett, teljes díszben, kezében a pálcával, Loebenstein czeremónia-mester. A szertartásmestert az elhunyt nevelő, Himmel alezredes és Dobner főhadnagy követték, a kik mögött Libits igazgató s a parancsörtszít lépkedtek.

A koporsó előtt egyedül haladt Forinyák Gyula tábornok, József főherceg adlútusa.

A koporsót, a melynek gazdag aranyozásait ekkor egyetlen koszorú sem takarta el, tíz lakáj vitte, két oldalt pedig testőrök haladtak. Jobbról hat alabárdos darabontestőr, vörös, arany vállrojtos kabátban, balról meg hat testőrlovas, lakkeszmas, fehér lovagkeztyűs alakok. A koporsó mögött a főhercegi család szolgaszemélyzete jött, gyászba öltözve, és hátul egy szakasz honvéd következett, a kiket még lovasrendőrök is kísérték, hogy visszatartsák a menetet után tudó emberáradatot.

Mintegy tíz perczig tartott, míg a csendes menet a várpalota udvarába ért. Félkily nem lobogtak az éjszakában, csak a holdvilág ezüstözte meg a fehér koporsót, meg a testőrök alabárdját. A szomorú menet lassan fordult be a királyi palota kivilágított udvarára. Ott egyszerre fényözömbben uszott az egész menet és a bucsúzó ezek szeme elől eltűnt a koporsó. László főherceg koporsóját a Szent Zsigmond-kápolna bejáratánál König Gusztáv pápai kamarás fogadta két pap segédkezése mellett. Ott várt már Steiner püspök is. Kinyitották a szárnyas ajtókat, a lakájok a koporsót bevitték a kápolnába, a hol a holttestet báró Vécsey főudvarmester átadta az egyház szolgájának.

A templomba vonuláskor az opera énekklara az Misereret énekelte.

A Zsigmond-kápolna már felöltötte fekete pompáját. A kápolna falai gyászleppel voltak bevonva, csupán a főoltár s a két mellékoltár állt szabadon. A hajóban jobbról-balról csak három padsort hagytak meg, hogy helye legyen a ravatalnak. A falakra díszes csillárokat akasztottak. Az egész kápolnában mindenütt a Habsburg-ház czimerei voltak láthatók, a melyeket a czeremónia-mester hozott magával Bécsből. Ezek a díszítések a bécsi kapuczinus-templom számára készültek, hol tudvaleg az az uralkodó család temetkezési helye van.

A czimereknék ez a feliratuk volt:
«Archidux Ladislaus
mortuus die 6. sept. anno 1895.»

A kápolnában Steiner püspök szentelte be a koporsót. A beszentelés után a lakájok a nehéz koporsót a ravatalra helyezték s hozzá kezdtek a koszorúk elrendezéséhez, melyek nagy része külön állványokon talált helyet.

Tíz óra után 25 perczel a kápolna ajtaját bezárták.

A csöndes, néma közönség oszladozni kezdett, de sokan még ott várakoztak. Aztán azok is eltávoztak.

A király nem lehetett jelen a gyászszertartáson, mert a német hadgyakorlatokra, Stettinbe utazott. Ottó főherceget, Károly Lajos főherceg második fiát bízta meg képviseltesével. A főherceg e hó 10-ikén este érkezett meg. Ugyanekkor megérkeztek a királyi ház tagjai közül: Frigyes, Jenő, Rajner, Lipót Salvalor és Ferenc Salvalor főhercegek.

A királyné, ki a franciaországi Aix-les-Bains-ben időz, táviratilag rendelt koszorút orkhideából, fehér és piros selyem szalaggal. A piros szalag aranyos felirata ez volt: «Ruhe sanft — Tante Elisabeth.»

József főherceg és családja nyolcz koszorút tett a ravatalra. A koszorúkat a margitszigeti kertészet készítette. Egy rózsából, egy malmasonból, egy La Franceból, egy Aime Vibertből, egy fehér violából, egy szegfűből, egy anemoneból és egy aszperből készült.

Ottó főherceg pálmából és orkhideából való koszorút tettett a ravatalra ezzel a felirással: «Von deinem Vetter — Otto.»

Viktória angol királynő hivatalosan képviseltesével magát a temetésen Milbanke Ralph budapesti angol főkonzul által. Az angol királynő koszorújának széles zöld szalagján ez van: «Victoria R. L.» (Regina imperatrix.)

Koburg Fülöp herceg és Luja hercegné koszorúja széles zöld szalagján ez a két név van: «Luja, Fülöp.»

Stefánia özvegy trónörökösné koszorúja szalagján magyar nyelven olvasható: «A jó Lászlónak — Stefánia.»

A honvédség, a miniszterek, előkelőségek, testületek, hatóságok, tudományos egyesületek és magánosok részéről még a temetés napján is folyton érkeztek a koszorúk. Küldtek nagy babérszuszorú a fővárosi cigányzenekarok is.

A ravatal mellől a főhercegi család egy emléket őrzött meg magának, azt a szép pálmát, mely a főhercegi palotában borult a koporsó fölé. Klotild főhercegnő kívánta megtartani magának ezt szomorú emlékül.

A Zsigmond-kápolnában.

A gyászoló család magának tartotta meg halottját egész addig, míg átvitték a Zsigmond-kápolnába. Ott már megtekinthette a közönség is a koporsót, egy virágos ravatal.

Az e hó 10—11-ike közti éjjel rendezték el a kápolnában a ravatalt és a kápolnát sötét gyászpompában. A falakat fekete lepel borította. A ravatalt égő gyertyák vették körül. A koporsónak csak az alakját lehetett kivenni a virágok és koszorúk közül. A nehéz selyem szalagok hosszan hulltak alá s ragyogótt rajtuk a felirat. Többnyire vörös szalagok voltak. A közönség olvasta azokon a fájdalmat megnevezve: «Édes atyád.» «Testvéreid.» «Mariska.» Valamennyit nem olvashatta el, mert nem volt rá idő. A ravatalnál megállapodás nélkül kellett elhaladni.

Két oldalt testőrök álltak kivont karddal, négyesével. Balra a ravataltól selyem vánkosokon nyugodott két hercegi korona, egyik aranyból, másik ezüstből. Mellette az elhunyt hadnagyi csákója, kardja, tábori jelvénye és érdemei kiterítve.

A kápolna körül és a Szent-György-téren rendőrök álltak sort. Csak egy-egy csoportot bocsátottak be a kordonon, s ez aztán ismét egy sor rendőr és katonaság közt jutott a kertbe, innen az oldalbejáraton a kápolnába, s a főbejáraton jött ki. Így lehetett megakadályozni a tolongást. Az egész délelőtt ellepve tartotta a közönség a Szent-György-teret.

A kápolna oltárai korláttal voltak elrekesztve. Ott folyton miséket mondtak.

Az elhunyt szülei, testvérei és rokonai reggel 7 órakor a Zsigmond-kápolnába vonultak, hol Schäfer Jakab jezsuita atya mondott misét. A főhercegi család minden tagján meglátogott a kápolnában. Csupán József főherceg tartotta magát vissza a szokástól, a mikor a mise megkezdődött. A mise alatt a főhercegi család minden tagja megállodott s bevárta, míg 8-kor Bogisich Mihály budavári prépost esperesplébános a koporsót újra beszentelte. A család ezután újra visszament a palotába. Nyolcz órakor Steiner Fülöp székesfehérvári pü-

Ellinger Ede pillanatnyi fényképe után.

LÁSZLÓ FŐHERCEG ÉLETEBŐL: LÁTOGATÁSA A FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJÁBAN. (1894. MÁRCZ. 18.)

pök mondott misét. Ezen Ottó főherceg is jelen volt, a ki az oratoriumban foglalt helyet.

A gyászoló család fél 10 órakor ismét megjelent a kápolna oratoriumában s végig hallgatta a szent misét, mely után József főherceg, Klotild főhercegnő, József Agost főhg, Augustza hercegnő és Mária Dorottya főhercegnő Himmel alezredes kíséretében lementek a kriptába, hogy megtekintésük László főhercegnék nyugróhelyét. Itt Augustza hercegnőnek Himmel alezredes szolgált magyarázatokkal. A család innen visszament a palotába s azt nem is hagyta el a délelőtti folyamán.

Pontban 12 órakor a kápolna ajtaját besútkák és ez órától kezdve senkinek sem volt több megengedve a ravatal megtekintése. A tömeg ekkor már olyannyira fölzsaporodott a palota körül, hogy a rendőrség alig tudta azt visszazorítani a Szent-György-terre.

A délelőtti folyamán Jenő és Ferenc Salvalor főhercegek részvétlátogatást tettek a gyászoló családnál.

Délről kezdve egy óráig szakadatlanul szóltak a fővárosi harangjai, a melyek délután a temetés alatt ismét megszólaltak.

A temetés.

A temetés szept. 11-kén délután 4 órakor ment végbe. A gyászszertartást Vaszary Kólos hercegeprimás vezette, ki a segédletré táviratban Deseuffy csanádi püspököt is meghívta, mert ennek egyházmegyéjében történt a szerenés-telenség.

A közönség jól tudta, hogy a gyász szertartásból semmit sem láthat, mert a kápolnában megvége. De mégis roppant tömeg lepte el Budavárt, hogy ünneppélyesen kifejezze gyászát. A rendőrség a főhercegi palotához szabad utat tartott fenn, valamint onnan az egész rövid útvonalat a királyi palotához.

Két óra után érkezett a várba Rainer főherceg és Thurn-Taxis herceg. Mindketten József főherceg palotájába mentek, a hol a temetés maradt. Egyenként érkeztek aztán kocsin vagy gyalog a küldöttségek. Az egyetemi ifjak Szapáry Pál gróf vezetésével jelentek meg. Alesúth közszék kül-

döttségét Vörösmarty Mihály jegyző vezette, a főherceg uradalmi tisztikarát pedig Libits jószágigazgató. Főuraink díszruhája, a tábornokok gyönyörű egyenruhái és a külföldi diplomáciai képviselők, konzulok nemzeti viseletet váltakoztak gyors egymásutánban.

Fél nyolcz órakor a várőrségből kétszeres «Gewehr heraus» kiáltás hallatszott, jelöl, hogy a királyi ház tagjai jönnek. Egyenként, udvari fogatokon hajtottak a kápolna elé. Az első koocsban ált a gyászoló atya, fiával, József Agost főherceggel, a másodikban Klementina hercegnő Thurn-Taxis herceggel, utánuk Klotild főhercegnő két kis leányával. Majd Jenő főherceg és egyenként a többi főhercegek, kik a királyi palotában gyülekeztek. A kápolnában ezalatt a koporsóról leszedték a koszorúkat, s azokat előre levitték a kriptába.

A méltóságoknak s előkelőségeknek alig lehetett helyet találni a szűk kápolnában. A koporsónál legbelül állt fekete bársonyruhában nyolcz nemes apró fáklyákkal. A külső kört jobbról festői öltözetben nyolcz arcier-testőr, balról nyolcz tigris-kacagányos magyar testőr képezte. Az egész templomban a várszandárok állottak sorfalt.

Elsőnek jött a kápolnába ezután Himmel alezredes Dobner főhadnaggyal, az elhunyt két nevéredes Forinyák altábornagy, József főherceg adlútusa. A templom főhajójában a szószék alatt állt Schlauch Lőrincz nagyváradi bíboros püspök. A főhajó jobbfelelén ültek az udvari méltóságok, balra a miniszterek: Fejérváry Géza báró, Festetics Andor gróf, Erdélyi Sándor, Perczel Dezső, Dániel Ernő, Wlassics és Josipovich, aztán a horvát bán, az országgyűlés elnökei és alelnökei, a fumei kormányzó, államtitkárok, tábornokok, polgármesterek, az akadémia küldöttsége, képviselők, főrendiházi tagok, előkelőségek, konzulok. Az angol konzul mint királynője megbízott képviselője külön helyet foglalt el.

A mellékpalotából jött ki a szertartást végző papság: Vaszary Kólos bíboros-primás, mellette Császa kalocsai érsek, Steiner, Deseuffy és Holdházy püspökök, mindnyájan arannyal áttört fekete püspöki palástban. A főpapok közt megjelent Szemrecsányi Pál zepesi püspök is. A segédkező papság nagy száma vette körül a püspököket, s a koporsó lábánál és oldalánál álltak föl.

A főhercegek és főhercegnők a palotában gyü-

lekeztek és pontban négy órakor léptek be a sekrestyén keresztül a kápolnába. Elöl Klotild főhercegnő asszony, Koburg Klementina hercegnő, Mária Dorottya és Margit főhercegnők, Augustza hercegnő, mindnyájan mély gyászban. Utánuk jött egyedül a király képviselője Ottó főherceg, huszárezredesi egyenruhában. Pár lépésre tőle József főherceg, Jenő, Rainer, Ferenc Salvalor, Frigyes és József Agost főhercegek, majd Koburg Fülöp herceg és Thurn-Taxis herceg.

Az egész udvar az oltártól balra, a koporsótól öt lépésnyire foglalt helyet.

Mindnyájan elfoglalták már helyeiket, mikor a hercegeprimás megkezdte a gyászszertartást, mely alatt könyveit nem bírta visszafojtani. Meghatón, fájdalmasan hangzottak az egyházi énekek. Az «Absolve» után a primás körüljárta a koporsót háromszor és beszentelte. Ekkor megszólaltak a harangok városzerte. A primás a beszentelés után letérdelt a főoltár előtt és megáldva a főhercegi családot, a papság kíséretében visszavonult a sekrestyébe.

Erre tíz udvari lakáj odalépett a koporsóhoz, és kivitték az udvarba a kriptabéjart felé.

A főhercegnők fölemelkedtek helyeikről és megtörtén, roskadozva követték a koporsót az udvarra. Utánuk a főhercegek. A koporsó már ott volt a kriptabéjartnál, a hol Császa érsek várakozott a papság élén. A koporsót a kriptába csak a testőrök, Forinyák altábornagy, Vécsey főudvarmester és a volt nevelők kísérték le, míg a főhercegi család visszavonult.

A sírholtban Császa érsek újból beszentelte a halottat, mire Loebenstein udvari tanácsos átadta a koporsót Bogisich esperesplébánosnak, a ki a távollevő várkápolnai plébános helyett vette azt őrizetbe.

Erre elhagyták a jelen voltak a sírholtot, a hol az ifjú főherceg örök álmát alussza.

Fél öt óra volt, mikor a gyászszertartás véget ért, mire megkezdődött az elvonulás, a melyet még mindig óriási közönség nézett. Nem sokára a palotába hajtottak a melyen sujtott főhercegi család is.

A gyászmisét szept. 12-ikén délelőtt tartotta a hercegeprimás a Zsigmond-kápolnában. Jelen volt az egész főhercegi család, s a főméltóságok, kik a

temetésen is résztvettek. A miniszterek közt megjelent b. Bánffy Dezső miniszterelnök, ki az nap reggel érkezett Szilágy-Somlyóról. A gyászszertartás alatt az operaház khórusa énekelt.

Reggel 7 órakor a kriptában Schaffer Jakab jezsuita atya mondott csendes misét, a mely alatt Klotild főhercegnő, Mária Dorottya főhercegnő, József Agost főherceg, Auuguszt hercegnő és Szirmay grófnő udvarhölgy megáldoztak. Klotild főhercegnő ezután még hosszabb ideig maradt lent a kriptában, míg a család többi tagjai a kápolnába mentek, a hol Vodicska Lajos királyi palotai káplán mondott csendes misét. Kevéssel ezután érkezett meg József főherceg, a ki szintén lement a kriptába.

A kriptát e hó 12-ikén délután bezárták s csak akkor nyitják ki ismét, a mikor a koporsó számára rendelt rézkoporsó elkészül. A gyászoló család a koszorúk szalagjait magához veszi s megőrzi, míg a koszorukat a koporsón hagyják, mindaddig, míg teljesen el nem hervadnak.

tilag vettek részt László főherceg temetésén. Dr. Erődi Béla főigazgató vezetése alatt, mintegy száz tanár vonult föl a várba és József főherceg palotájával szemközt foglalt állást. A temetés után ugyancsak dr. Erődi Béla vezetése alatt külön küldöttség díszes gyászalbumot adott át báró Vécsy főudvarmesternek. A budapesti összes középiskolák igazgatói és tanári intézeteként csoportosítva írták alá az albumba foglalt részvét-iratot.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Bácsy Jakab» című történeti regényből, melyet a «Vasárnapi Ujság» regénytára most közöl, a folyó szeptember hó végeig megjelenő részeket külön lenyomatban megküldjük október elején belépő új előfizetőinknek, hogy az érdekes regénynek egészen birtokába lehessenek.

intézett az orsz. magyar képzőművészeti tanácshoz, melyben közli vele, hogy a díszmenet tervétől szolgáló történelmi festmény-sorozat, mint a mely a magyar történelem kiemelkedőbb korszakait komoly tanulmány alapján tünteti föl, valamely közintézet számára megrendelni kívánja. Közli továbbá, hogy a megrendelés feltételeinek s a festmény-sorozat elhelyezésének megállapítása céljából egy bizottságot alakít, melynek tagjává dr. Hampel József nemzeti muzeumi régiségtáji igazgatót, dr. Marczali Henrik egyetemi tanárt és Alpár Ignác építőművészt már kinevezte, s felhívja a képzőművészeti tanácsot, hogy a bizottságba a maga részéről két festőművészt és egy szobrászt küldjön ki. A képzőművészeti tanács szept. 12-iki ülésében elhatározta, hogy a javaslattevő bizottságba Lotz Károly és Székely Bertalan festőművészeket és Strobl Alajos szobrászt küldi ki.

LÁSZLÓ FŐHERCEG RAVATALA A FŐHERCEGEI PALOTA NAGYTERMÉBEN.

Weinwurm Antal fénykép után.

A temetés napján a vidéken mindenféle gyász-isteni tiszteleteket tartottak. A győri főgymnázium ifjúságával az igazgató közölte László főherceg halálát, mint a ki az intézetnek magán tanulója volt, s kit mint jeles tanulót követéreméltó példának választhatnak.

A főhercegek, kik a temetésen jelen voltak, még az nap este elutaztak Budapestre.

József főherceg Vastagh György festőművészt bízta meg, hogy az elhunyt főherceget lefesse, katonai egyenruhában. Klotild főhercegnő ezüst ereklyetartót készített egy műtővel. Ebben fogja őrzni azokat a csontszilánkokat, melyeket az orvosok László főherceg sebéből kivettek.

A törvényhatóságok: megyék és városok mindannyian kifejezték a fájdalomt a gyászoló családnál, részint táviratban, részint pedig részvét-nyilatkozatokban, vagy küldöttség útján és koszorúk küldésével. Egyesületek és testületek is csatlakoztak az országos részvételhez.

A budapesti összes középiskolai tanárok testü-

nek. E regény, mely egyik első rendű és legmagyarosabb előadású történetirónk műve, s tárgya a régi magyar hajdu-életből és a török világból van merítve, Tury Gyula és Dörre Tivadar művészi kivitelű rajzaival jelenik meg lapunkban.

Semsey nagy pályadíjai. A tud. akadémián szept. 30-ikán járnak le a szokásos pályázatok. Ezek közt vannak most Semsey Andor nagy pályadíjai, melyek évek előtt tűzettek ki, összesen tíz, mindenik tízezer forint jutalommal és 1500 frt másodjutalommal, összesen tehát 115,000 frt jutalom. A kívánt művek ezek: 1.

1. Tudományos magyar nyelvten. 2. Magyar irodalom története. 3. Magyarország arkeológiája. 4. Magyarország története. 5. Magyarország földrajza. 6. Magyarország közgazdasága. 7. Magyarország geológiája. 8. Magyarország ásványainak leírása. 9. Magyarország flórája. 10. Magyarország faunája.

A milleniumi díszmenet festménye. A Vágó Pál által tervezett milleniumi díszmenet ügyében Wassics Gyula közoktatásügyi miniszter leiratot

Id. Ábrányi Kornél zeneművei. Id. Ábrányi Kornél ismert zeneirő és kedvelt magyar műdal-költő a milleniumi ünnephez egy porszemmel kívánván hozzá járulni, milleniumi magyar zeneműveit kiadja és azokra előfizetést hirdet. A terjedelmes s a zenei műformák többféle változatát felölelő kiadvány tartalmát a következők művek teszik: 1. «Milleniumi magyar szonáta», zongorára, két kézre. 2. «Milleniumi magyar műdal», énekhangra, zongorakísérettel. 3. «A magyar romantikából», két zenekör, zongorára, két kézre. 4. «Egy magyar király-hymnus», Jókai Mór szövegére, énekhangra, orgona-, harmonium és zongorakísérettel, s férfié- és vegyeskarra átírva. 5. «Két magyar népdal», énekhangra, zongorakísérettel. Mind e művek összesen egy vaskos kötetben még ez év október havában megjelennek s az előfizetők vagy megrendelőknél azonnal posta útján küldetnek szét. Előfizetési vagy utóvételre megrendelési ár 3 frt. A kiadvány díszes kiállítását, valamint annak pontos szétküldését a Bárd Ferencz és testvére zeneműírás czég (Kossuth Lajos-utca 8) vállalta el. Előfizetni vagy megrendelni lehet minden zenemű- és könyvnyomtatás, valamint a szerző-kiadónál (kalap-utca 22).

Emlékek és élmények címen E. Kovács Gyula, a kolozsvári nemzeti színház drámai művésze, kit a

szépirodalom közönsége költeményeiből is jól ismer, újabb kötetet ad ki, a lapokban megjelent tárcza-közleményeiből, melyek elhunyt jelesekről, színművészetünk multjáról szólnak. A 10—12 ivnyi kötet december hóban jelenik meg, s rá egy frrtal fizetheti elő. Megrendelhető Ajtai K. Albert kolozsvári nyomdájában.

Képzőművészeti megrendelések a milleniumra. Azoknak a művészeknek a kik részveszteni akarnak a milleniumi állami megrendelésekben, e hónapban kell beküldeniök vázlatukat a képzőművészeti tanácshoz. Azokat, a kik nagyban kezdték a vázlatot s nem tudják e hónapban befejezni, arra szólítja fel a tanács, hogy bő ismertetés és legalább fényképet küldjenek be munkáikról.

A pécsi új színház megnyitása. A pécsi új színház, mely félmillió forintba került, október 5-ikén nyitják meg. Somogyi Károly színtársulata fog benne először játszani. A megnyitó prologot Várady

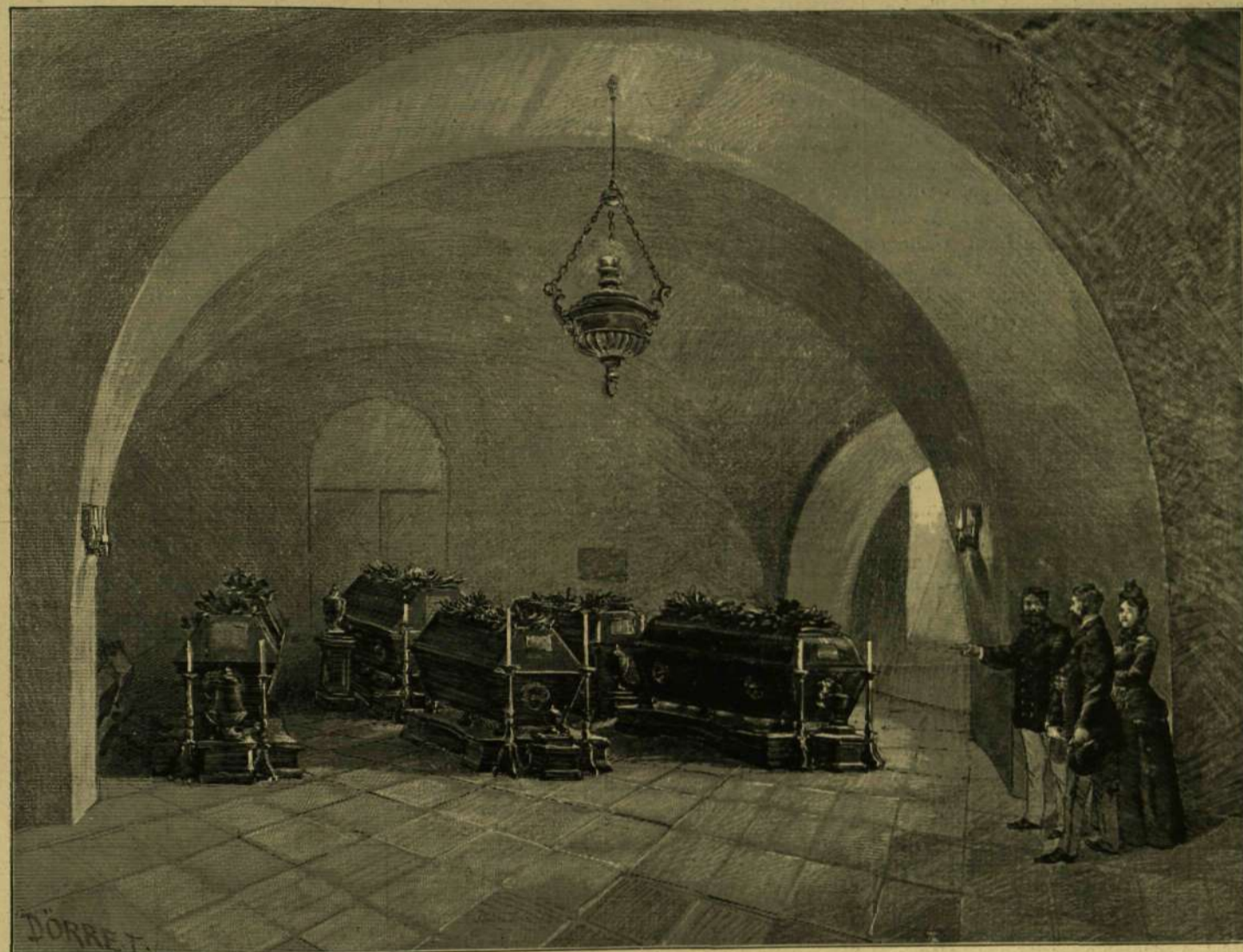
vezető szaktanárok kötelessége a magántanulmányokra szánt időben az intézetben jelen lenni, a jelölteket egyenként vagy csoportokban támogatni és szükség esetén szakzszerű értekezleteket vagy előadásokat tartani. A kollégium tagjai az állam javadalmazottjai, az egyéb iskolafentartók alapítványosai, végül a fizetéses benlakók. Minden év végén a kurátor elnöke alatt az igazgató és szakvezetők értekezletet tartanak, mely alkalommal arra nézve döntenek, hogy a tanusított szorgalom és előmenetel alapján tagja maradhat-e az illető a kollégiumnak; négy évnél tovább azonban senki sem élvezheti a kollégiumi ellátást. A benlakó tagokon kívül, a rendelkezésre álló helyiségek és segédesszközök mérve szerint, a kollégium gyakorlatain és értekezletein az igazgató engelmével bejáró tagok is résztvehetnek.

A nemzeti múzeum könyvtárának igazgató őr. A közoktatásügyi miniszter, a királyi elhatározása alapján, dr. Fejérváry László budapesti egyetemi tanárt a nemzeti múzeumnál a könyvtári

MI UJSÁG?

A király a németországi hadgyakorlatokon. Uralkodónk e hó 9-én Stettinbe érkezett a német hadsereg nagy gyakorlataira. Ő felségét nagy tisztelettel és lelkesedéssel fogadta a német földön mindenütt a lakosság. Stettinben a hadgyakorlatokon jelen volt Vilmos császár és Albert szász király s a német hadsereg egész táborkara. Uralkodónk kora reggel a német császárral együtt jelent meg a hadgyakorlatokon s pihenést nem ismervo követte a seregek mozdulatait. Ő felsége több katonai előke-
lőséget a rendjelekkel tüntetett ki. Így a Szent-István-rend nagy keresztjét kapták: Bronsart hadügy-miniszter és Waldsee tábornok, az éjszaki hadsereg főparancsnoka; a Lipót-rend gyémántokkal ékített nagykeresztjét: Hahnke tábornok, a katonai iroda főnöke, Eulenburg gróf fő-udvari marsal; a Lipót-

Mária Dorottya főherceg, József nádor 3-ik neje, Hermína főherceg, József nádor 2-ik neje.

Sándor Lipót főherceg, József nádor fia.

Hermína főherceg, József nádor leánya.

István főherceg, nádor.

A NÁDOR-CSALÁD SÍRBOLTA A BUDAVÁRI ZSIGMOND-KÁPOLNÁBAN.

Antal irta. Ezen kívül a «Virágcsata» egyfelvono-
sós vígjáték és a «Szultán» operette kerül színpadra.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az Eötvös József kollégium. A magyar oktatásügyre nézve fontos intézet nyílik meg októberben Budapesten: az Eötvös József kollégium. Az intézet célja minél jobb tanárokat nevelni és a megélhetés gondjaitól is fölmenteni az ifjakat, hogy teljesen tanulmányaiknak szentelhesék magukat. Az intézet jellege az internatus, azaz a tanulók bent laknak.

A kollégium ideiglenes szervezete tárgyában kidolgozott szabályzatot a király már jóvá hagyta. E szabályzat szerint a kollégium a közoktatásügyi miniszternek van alárendelve. Az intézet élén áll a kurátor, ki mint a miniszter megbízottja, a felügyelet minden irányban gyakorolja; az érdekelteket iskolai tanárok és az alkalmazandó vezető szaktanárok közreműködésével irányozza és ellenőrzi a tanárjelöltek egyetemi tanulmányait, utmutatást ad az egyetemi előadások sikeres felhasználására, mint magántanulmányaik berendezésére. A kinevezendő

igazgató őr teendőinek ellátásával és hatáskörével bízta meg.

A Petőfi-társaság szept. 8-án tartotta első felolvasó ülést a nyári szünetek után. Hallgatók és tagok csak kevés számmal jelentek meg. Dr. Ferenczy József visszaemlékezést olvasott föl Bosznia megszállásáról, nevezetesen a bihácsi csatáról, melyben ő is részt vett. Endrődy Sándor néhány hangulatos költeményt adt el, melyeket tapssal fogadtak. Utolsóként Prém József ült a felolvasó-asztalhoz és «Diadalmas szerelem» című hosszabb novelláját mutatta be. A zárt ülésen Szana Tamás titkár tudtul adta, hogy a magyar lira történetére (1825-től a legújabb korig) kitűzött pályázat másodsorú s megihusult. Egyetlen egy pályamű sem érkezett.

Az erdélyrészi Kárpát-egyesület Bécsben főkosztályt szervezett, melynek célja az erdélyi részek természet szépségeit, fűrdőit megismertetni a külfölddel. A bécsi osztály szeptember 8-án délután tartja meg alakuló közgyűlését a Bécs és Pozsony közötti Vöröshid vasúti megállóhely közelében levő Széchenyi-halom messzélőnál, a Zergegyre történelmi kirándulással kapcsolatosan.

rend nagykeresztjét: Eulenburg gróf bécsi nagykövet, Blomberg tábornok, stb. A német császár Szogyény Marich nagykövetnek a vörös sas-rend nagykeresztjét és Pápay osztályfőnöknek az első osztályú vörös sas-rendet adományozta.

A királyné Aix-les-Bainsben. A királyné, a ki Hohenembs grófnő név alatt tartózkodik a kies franciaia fűrdőhelyen, még két hétig marad Franciaországban. A nagy hőség eddig megakadályozta a királynét, hogy hosszabb gyalogsétákat tegyen, de ezért nem mondott le a kedvenc sportjáról, a gyalogsétáról. A szállodától, a hol lakik ugyanis nem messze kis erdőseke terül el, a melyet tulajdonosa, Vidal dr., készséggel becsatolt a fejedelmi vendég rendelkezésére. Ebben sétál naponta a királyné udvarhölgye kíséretében.

Ferencz Ferdinánd állapota. Károly Lajos főherceg és neje e hó 10-én Mendelhofba érkeztek s örömmel látták, hogy pompás színben van Ferencz Ferdinánd főherceg. A főherceg október 4-ig maradt a Mendelen.

A pusztaszeri csarnok a kiállításán. Az ezred-éves kiállítás érdekes csarnoka lesz az, mely alacsony kis dombon épül, a mely dombot abból a földből emelik, a melyen a honfoglaló magyarok első országgyűlésüket tartották, s a hol a vérszerződést megkötötték. A csarnok, melyet Bálint István fővárosi építész tervezett, empire-stílusban épült, igen eredeti formákkal s 16 méter magas mauzóleumszerű csarnok lesz, a tetején egy szárnyát kiterjesztő óriás turul-madárral. A pavillonban emléktárgyakat mutatnak be és árulnak, a melyekben pusztaszeri föld lesz valamely elmés módon elhelyezve.

Zelenka püspök újra választása. A tiszai evang. egyházkerület püspökét Zelenka Pált újra megválasztották. Az egyházkerület bizalma és szeretete azzal válaszolt a püspök lemondására, hogy az új választásnál ismét rászavazott. A beadott 301 szavazatból Zelenka Pálra 297 esett, Farbaky nyíregyházi lelkész 4 szavazatot kapott. Küldöttség utazott Miskolcra, Zelenka üdvözlésére.

Az egeri meszet. Egerben a török világ érdekes emléke, a régi török meszet már nagyon kívánja a tatarozást; kemény, vassal kapcsol fal repedezik, a belső lépcsők, az erkély omladoznak. Még Trefort miniszter idejében folyamodott a város a kultusz-minisztériumhoz, hogy a történelmi műemlékek gondozására szánt összegből restaurálják a meszetet. A miniszter ezt meg is ígérte. De mindig jött közbe valami és a segítség elmaradt, Eger városának pedig nincs rá pénze. Az idén a nyári zivatarok megint nagyot rongáltak a karsu tornyon, a villám beleütött és meghasogatta. Most már annyira oda van, hogy veszedelmes a közelében járni. Grónay Sándor egeri polgármester a héten Budapesten járt és Szemcsényi Miklós miniszteri tanácsossal beszélt e dolgból, a ki megígérte, hogy műépítést küld Egerbe.

Estküvő. A nemzeti színház jeles drámai művésznének, a tragikus halállal kimúlt Nagy Imrénék s néhai Benza Ida operai primadonnájának leányát, Nagy Ida kisasszonyt a mult héten vezette oltárhoz a Mátyás-templomban Gyalus László műépítész, ki tevékeny részt vett a Mátyás-templom restaurálásában.

A telkek értéke a fővárosban. Budapesten a Kussuth Lajos-utca kiszélesítése következtében a Dreher-palota homlokzatát is le kell bontani. Összesen 114 ölnyi terület vész el így a palotából. Ezért a közmunkatanács 817,370 frt 58 krt ajánlott kárpótlásul. Dreher azonban kevesli a 800 frtot négy-szög-ölésért, hivatkozva, hogy egy háromemeletes új palotának éppen homlokzatát kell lebontani. Most tehát megindították a kisajátítói eljárást.

Az olimpusi játékok. A görög kormány fölleventi a régi olimpusi játékokat, a modern sport körében. Az első olimpusi játék közelebb lesz. A régi Stadionban már rendezik a karkatokat és ülőhelyeket. A külföldi sportegyesületek tagjai, a hivatalos külföldi személyiségek, a görög és a külföldi sajtó képviselői, a parlament és a diplomáciai testület tagjai, a tábormegjelenés stb. mind kényelmes helyet találnak, mert a Stadionban, 70,000 ember talál kellő elhelyezést. A Stadion e szerint a világ legnagyobb színháza lesz.

x. Keresztély Sándor mintazongoraterme Budapesten, Váci-körút 21. sz. alatt, körülbelül 100 db zongorát és pianót tart raktáron, legkittinőbb szakszerű vásárlókban; a hol mindenki teljes megelégedésére szeresheti be a szükségleteit.

Előfizetési fölhívás.

A „Vasárnapi Ujság”, a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, eredeti elbeszélések és életképek, részben illusztrálva, közöl Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánótól, Herman Ottónótól, Petelei Istvántól, B. Büttner Linától, Szívós Bélától, Kazár Emil-től, stb., s hogy az eddigénél még jóval több szépirodalmi olvasmányt nyújthasson olvasóinak, 1895. évi januártól kezdve helenként egy féltüvel bővíve, „A Vasárnapi Ujság regénytára” című állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a föllep, szintén művészi képekkel van díszítve.

A „Vasárnapi Ujság” társalapja, a most már 41-ik évfolyamában lévő „Politikai Ujdonságok”, melyet mint az események hű és részrehajlatlan előadóját, valódi házigazdájának ismert el a magyar olvasó kö-

zönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elsősorban jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja. A „Politikai Ujdonságok” előfizetői e nagy terjedelmű hetilap mellett a „Magyar Gazda” című gazdasági és kertészeti képes lapot ingyen kapják, s ezen felül rendkívüli mellékletekkel is bővíve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két nagy ivre terjedő tartalma.

A „Politikai Ujdonságok” újabban mint képes ujság jelenik meg, s minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

Előfizetési áraink évnegyvedre:

A „Vasárnapi Ujság” 2 frt — kr.
 A „Vasárnapi Ujság” a „Világ-krónika”-val együtt 2 frt 40 .
 A „Vasárnapi Ujság” és a „Politikai Ujdonságok” 3 frt — .
 A „Vasárnapi Ujság” és a „Politikai Ujdonságok” a „Világkrónika”-val együtt 3 frt 40 kr.
 Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: GIMÓKUTI FERENCZ, régi gazdasági író, ki a hatvanas és hetvenes években többféle gazdasági lapot szerkesztett, gazdasági könyveket adott ki, az országos magyar gazdasági múzeum nyug. igazgatója, az országos tanszer-múzeum volt felügyelője és állandó bizottságának alelnöke, 1848-49-iki honvédszázados, életének 80-ik évében Budapesten. — LŐRINCSEK JÁNOS, evangélikus lelkész, nagyfontú volt esperes, 76 éves korában a hontmegyei Csallón. — PAPP KÁROLY, kanonok, szentszéki tünök és aranyimés pap, 76-ik évében Kis-Komáromban. — OBELCZ JÓZSEF, kegyesrendi pap, a nagybeskereki főgymnázium volt tanára, 46 éves, Nagy-Beszkereken, s hült tetemeit Török-Becsére vitték. — EISINGER FERENCZ, főseperes, 71 éves, Fehérvárról. — FISCHER JÓZSEF, helygymnáziumi titkár, néhai Fischer Sándornak, Petőfi német fordítójának fivére, Budapesten. Sirjánál Zala György szobrásznak mondott beszédet. — ID. MOLNÁR LÁSZLÓ, feleghelyi földbirtokos, köztisztviselőként élt férfit, 66 éves Budapesten, honnan holttestét Fegyverházára szállították. — FÜZESSÉRY GÁBOR, 1848/49. évbéli honvédszázados, beregmezei törvényhatósági bizottsági tag, életének 71. évében Beregszászon. — HALMOS KÁROLY, a szabadságharcban tűzértszít 66 éves korában Keeskméten; nagy számú család gyászolja. — FODR KÁROLY ügyvéd, Nyitra megye t. ügyésze, az érsekújvári önkéntes tüzoltó-egyesület főparancsnoka, törvényhatósági bizottsági tag, 52 éves, Érsekújváron. — ID. VANKE SÁNDOR, a herceggéprímási uradalnak volt erdőmestere, 61 éves, Pusztá-Farkasdon. — AMBOS MIHÁLY, káplán Mária-Radnán. — FELSŐBÜKI NAGY PÁL, sár-vári ügyvéd, 65-ik évében. — AMBRUS ENDRE, oszma-fajai ügyvéd és birtokos, 55-ik évében. — VOGEL IONÁCZ, székesfehérvári izr. hitközségi tanító, 65 éves. — BAYER VILMOS panaszvái városi állatorvos, 33 éves, Baján. — DR. ROSENLEITNER REZSŐ, orvos, 35 éves, Budapesten. — GNARY EMIL, vasmezei földbirtokos, 57 éves, Söptén.

Ozv. VISKI ZSIGMONDNÉ, szül. Dominik Irma, 48 éves, Kolozsivárt. — RÉBAY DEZSÖRNÉ, szül. Divald Irma, 22 éves korában, házasságának 4-ik évében Erdődön. — ACHÁCZ EUGÉNIA, Lőcsén. — BERGER MIKSA, gyárigazgató felesége, Temesvárt.

Szerkesztői mondanivalók.

Dalok: Harmat hogyha nem öntözne. Isten tudja. Az előbbi egy erőltetett sánta hasonlatból áll; az utóbbi elég csinos, a nélkül, hogy valódi költői értéke volna. A mi a levelével fölvetett kérdést illeti, abban teljesen igaza van, hogy igen nagy szükség volna egy oly munkácskára, mely nemzettik történetét a gyer-meknek értelmi színvonalához szabva beszélne el. Be-látta ezt a Kisfaludy-társaság is s ily munkára már éve-kkel ezelőtt töltött ki pályadíjat. Az ismételt pályá-zaton végre egyik jeles középiskolai tanárunk lett a nyertes. A munka azonban, a bírálói jelentés szerint, minden jelessége mellett sem oldotta meg teljesen a kérdést, így tehát, a ki hivatást érez magában, még mindig megpróbálkozhatik az igazán fontos feladattal. Hogy prózában készíthető-e a munka vagy versben, felgúszunk szerint eldöntetlen kérdés, érveket lehet mindkettő mellett felhozni; de ha az utóbbit választ-juk, esakia a magyar elbeszélő formát, az alexandrint használhatjuk. Az a tapasztalata, hogy az alexandrin a gyermekekre néve farszót, nyilván csalódáson alapszik; hosszadalmasságról szó sem lehet, mert az

alexandrin-sort a cesura két élesen különvált részre tagolja, s igazi költő kezében a ritmus lüktetése még szaporább ütemeket áll, pl. Aranyánál:

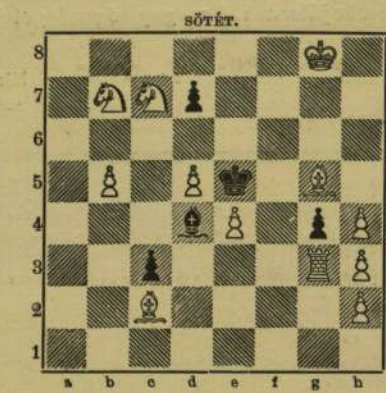
„Szállgyi
 Örszöbet
 Levelét megírta,
 Szerelmes
 Könyvével
 Azt is tele ártta.”

A rövid sorok dacára ez tiszta alexandrin, mint a hogy minden numerus alexandrint, legkisebb erőltetés nélkül rövidebb sorokra lehet fordítani.

Összszel. Talán valamikéval jobb, mint a nyár utótlján gomba módra termő őzi versek; de szerző újat nem tud mondani az őszről, sem oly szépen nem tudja elmondani a régít, hogy lelkiünket erősebb hangulatba ringatná.

SAKKJÁTÉK.

1911. számú feladvány. Dworkák E.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1903. sz. feladvány megfejtése Meyer F.-től.

Világos. a. Sötét.
 1. Vd2—h2 t. sz. 1. Hg3—g2 t. sz.
 2. Vd2—h2 t. sz. 2. Vd2—g2 t. sz.
 3. H v. V mat. 3. V mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördög János. — Stefankó L. — Tiszafüredre: Fischer S. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 35-ik számában közölt képtalány megfejtése: Lombos erdő, virágos rét, így rajzolják a nyár képet.

Heti naptár, szeptember hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israellita
15 V. F 15 Mária nev. F 14 Nikom.	3 A 15 Antim	26	
16 H. Eufémia sz.	4 Babilas	27	
17 K. Lambert pk.	5 Zakariás	28	
18 S. K. József kánt.	6 Mihály csod. 29 [R. Ch.		
19 C. Jannár vt.	Konstantina	7 Szeozont	1 Th. 5656
20 P. Euzták	Euzták	8 Kisasz. n.	2 Rosch. II
21 S. Máté apost.	Máté	9 Joak, Anna	3 S. Haas.

Holdváltás. ● Újhold 18-án 9 ó. 56 p. este.
 Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
 (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Hamisított fekete selyem. Egeszünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből és a hamisítás rögön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödrödik és csakhamar kiáll, maga után csekély barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsiros szinű — szalonás — lesz és könnyen török) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izznak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödrödik, csak meggördül. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem. — Heneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, házhoz szállítva, póstabér és vámmentesen szivesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyemszövetekből. — Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6046

Fővárosi Lapok

politikai és szépirodalmi napilap.

A művelt magyar közönség kedvelt napilapja.

Felelős szerkesztő: Porzolt Kálmán.

Rendes napirovatok:
 Vezetécsikk.
 Tárca.
 Politikai rovat.
 Belföld.
 Vidék.
 Napról-Napra.
 Táviratok.
 Ujdonságok.
 Művészetek.
 Hadsereg.
 Egyletek.
 Tudomány.
 Közlökötés.
 Irodalom.
 Főváros. — Sport.
 Törvényesék.
 Közigazdaság. Regény.

Munkatársak:

Abonyi Árpád	Herczeg Ferencz	Singer Zsigmond
Ábrányi Emil	Hermann Ottó	Sas Ede
ifj. Ábrányi Kornél	Hevesi József	Szabóné Nogáll Janka
Adorján Sándor	Jakab Ödön	Szabolcska Mihály
Agai Adolf	Jókai Mór	Szana Tamás
Atzél Endre	Kabos Ede	Szalay Fruzina
Balogh Pál	Kenedi Géza	Szász Károly
Bekics Gusztáv	Keszler József	Szathmáry György
Beseney Ferencz	Kemechey Jenő	Sziklay János
Beöthy Zsigmond	Kis József	Szlojanovits Jenő
Beöthy Zolt	Kozma Andor	Szomaházy István
Benedek Elek	Lauka Gusztáv	Szoholay Kornél
Berczik Árpád	Lendevay Sándor	Tábori Róbert
Buday László	Lipsey Ádám	Timár Szaniszló
Császár Imre	Makai Emil	Ujváry Béla
Dalmady Gyözö	Molnár Géza	Vadnai Károly
Dóczy Lajos	Mikszáth Kálmán	Várdai Antal
Eötvös Károly	Murai Károly	Vértessy Arnold
Endrödi Sándor	Palágyi Lajos	Vértessy Gyula
Fekete Ignác	Podmaniczky Frigy. b.	Vidor Pál
Gabányi Árpád	Porzolt Jenő	Wohl Janka
Gajári Ödön	Prém József	Zempléni Árpád
Gopcsa László	Radó Antal	Zichy Géza gróf
Gyarmathy Zsigáné	Rákosi Jenő	
Hegedüs Sándor	Rákosi Viktor	

Kiadótulajdonos: Athenaeum irod. és nyomdai részv. társ.

Előfizetési árak:

1 hónapra frt 120
 1/2 évre 350
 fél évre 7.—

Megrendelő-cím: „Fővárosi Lapok” kiadóhiv. Budapest, Ferencziek-tere 3.

Mutatványszámot

8 napig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal bárkinek.

A Magyar Bazárral együttesen előfizetve:

1/2 évre frt 5.—
 1/2 évre 10.—

Megrendelő-cím: „Fővárosi Lapok” kiadóhiv. Budapest, Ferencziek-tere 3.

A „Franklin-Társulat” kiadásban Budapeston megjelent és minden könyv árszámla kapható:

Kisfaludi
Kisfaludy Károly
 minden munkái.

Hetedik bővített kiadás.
 A költő
 aczélmetszetű arcképevel
 Sajtó alá rendezte
Bánóczy József.
 — Hat kötet. —
 Ára füze 8 frt.
 Vászonba kötve 10 frt.

Kisfaludi
Kisfaludy Sándor
 minden munkái.

Negyedik kiadás. Nyolcz kötet.
 Kiadja
Angyal Dávid.
 A költő
 aczélmetszetű arcképevel.
 Ára füze 12 frt.
 Vászonba kötve 15 frt

Kölcsei
Kölcsey Ferencz
 minden munkái.

Harmadik bővített kiadás.
 A költő
 aczélmetszetű arcképevel.
 Ára kötve 4 vászonkötésben 12 frt
 Ára kötve 7 díszkötésben 16 frt

TANULMÁNYOK.

A magyar ifjuság és a művelt közönség számára.
 Irta
Szitnyai Elek.
 Ára füze 1 frt o. 4.
 Vászonkötésben 1 frt 40 hr.

A főváros legszebb látványossága (az Andrassy-út végén)

Feszty Árpád óriási körképe:

a magyarok bejövetele.

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 Csméternyi e ózúra szőtt vásznon s a hozzá épített kör-alaku palotában a magyaroknak a volóczi völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembetűnő részei:

1. Árpád és a vezérek.
2. A harez a szláv had maradvékával.
3. Latorcz és a fogoly szlávok.
4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ökrös szekereken. Előtűlik a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal. — 5. A nórablás.
6. A pogány magyarok fehérülő-áldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igriczek és dobosok csoportja.
7. Sátorverő magyarság.

A háttérben a beregi rónáság, Lovácska, a munkácsi várhegy, a Latorczafolyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. méréföldre terjedő messze-ségben látható.

Látható délelőtti 9 órától esti 9 óráig. Este villamvilágításnál.

Belépő díj 50 krajczár.

3378/B. sz.

HIRDETMÉNY.

Mindazon feltételek fentartása mellett, a melyek a Pozsonyban 1895. évi augusztus hó 1-ső napján kelt 3378/A. sz. hirdetményben felhozattak, a további bérleti tárgyalások az alanti táblázatban meghatározott napokon meg fognak tartatni.

A tárgyalás tartatik										Kézvételési határidő				
mely napon	mely állomáson és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel	mely csapat számára	A következő katonai élelem-szükségletekre nézve						kenyér	takarmányra		
					mely időtartamra		naponként circa		évenként				Bánatpénz	
						kenyér	zab	rozs	zab	A következő cikkekre				
						840	3360	4200	métermázsra		kenyér	zab		
						grammal				forint				
						adag				forint				
1895. évi szeptember hó 30-án, délelőtti 10 órakor	Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztosságánál Pozsonyban	Nagy-Szombat	—	—	1896. decz. 31-ig	1. A cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok, intézetek és elszigeteltek részére.						Minden ötödik nap előlegesen Nyár folyamán a kenyér esetleg rövidebb, mint 5 napi határidőkben átadandó.	Minden ötödik nap előlegesen, azaz minden hó 5., 10., 15., 20., 25. és utolsó napján, saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is minden hó elsején.	
						670	—	165	1456	2529	800			1100
						166	—	156	360	2391	200			1000
						166	—	156	360	2391	200			1000
						—	—	—	—	—	—			—
						5	—	—	113	—	60			—
						118	—	—	—	—	—			—
						441	—	475	958	7281	500			2950
						331	—	155	719	2376	400			1000
						852	—	483	2258	7404	950			3000
1142	—	26	3026	398	1250	160								
35	—	—	93	—	40	—								
1051	—	1031	2743	15800	1300	6300								
73	—	—	192	—	100	—								
1896. évi január 1-től	cs. és kir. hadsereg	Győr és Szabadhegy	Börös	—	1896. évi december hó 31-ig	2. A fegyvergyakorlatra behívandó szabadságotk és póttartalékosok számára, egészben körülbelül:						A takarmányra nézve, a kézvényelési határidő 10 egész 15 napra, meghosszabbítható azon esetben, ha ez a kincstárnak több kiadást nem okoz. Ilyen meghosszabbítás csak időnként a csapat és a területi hadbiztonság közt egyrészt, más részt a szállítóval egyetértőleg lenne elrendelve.		
						800	—	—	—	—	—		—	
						1500	—	—	—	—	—		—	
Mint fent	Győr és Szabadhegy	Börös	—	—	1896. évi december hó 31-ig	3. Az átvonulásra való élelmi cikkek szállítására a fentemlített állomásokra az ajánlatok a feltételi füzet IV. pontja értelmében teendők.								
						3. Az átvonulásoknál.								
Az ajánlatok feltételeit lásd az alanti 8. pontban.														

Észrevétel. A 3378/A számú hirdetmény megjegyzésének A), B), D), E), F), I) és K) pontjai valamennyi állomásra nézve mérvadók.

Győrben és Esztergomban kötelesek a vállalkozók az elfogadott árért a szerződési időn át egy esetleg összpontosítandó lovas hadosztály vagy gyalogezred és pedig gyalog vagy lovas dandárban, vagy pedig egy gyalog hadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségelt többletet is kiszolgáltatni.

Azon állomásokon, melyen lovassági altisztképző-iskolák állítanak fel, a bérlők kötelesek az ez által eredendő többszükségletet kenyérben és zabban — kívánatra — szerződési áron szállítani.

A közelebbi feltételek naponta reggel 9 órától déli 12 óráig a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. hadélelmezési raktárban az ezen tárgyalásra egybevágó tartalommal kiállított és Pozsonyban, Komáromban és Sopronban 1895. év augusztus hó 1-én kelt két feltételi füzetben megtekinthetők.

Pozsony, 1895. évi augusztus hó 1-én.

A cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága.

3378/A. sz.

Hirdetmény.

Az alább megnevezett állomásokban elhelyezett csász. és kir. közös hadseregbeli és m. kir. honvéd-csapatok élelemszükségleteinek közös biztosítása iránt.

A tárgyalás tartatik										Kézvételési határidő				
mely napon	mely állomáson és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel	mely csapat számára	A következő katonai élelem-szükségletekre nézve						kenyér	takarmányra		
					mely időtartamra		naponként circa		évenként				Bánatpénz	
						kenyér	zab	rozs	zab	A következő cikkekre				
						840	3360	4200	métermázsra		kenyér	zab		
						grammal				forint				
						adag				forint				
1895. évi szeptember hó 30-án délelőtti 10 órakor	Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztosságánál Pozsonyban	Trencsén	—	cs. és kir. hadsereg	1896. évi január hó 1-től	1. Helyőrségi csapatok, intézetek, elszigeteltek és honvédcsoapatok számára.						Minden ötödik nap előlegesen. Nyár folyamán a kenyér esetleg rövidebb, mint 5 napi határidőkben átadandó.	Minden ötödik nap a csapat számára előlegesen; a takarmány saját lovaknak az egész hónapra előlegesen is.	
						682	—	11	1482	168	800			100
						—	—	37	—	567	—			200
						320	—	16	695	245	250			100
						—	—	—	—	—	—			—
						2091	—	—	5538	—	2500			—
						401	—	28	1048	429	500			150
						537	—	57	1420	874	520			350
						300	—	19	783	291	500			150
						300	—	19	783	291	550			150
150	—	7	391	107	290	50								
Mint fent	Trencsén	—	—	cs. és kir. hadsereg	1896. évi december hó 31-ig.	2. A fegyvergyakorlatra behívandó szabadságotk, tartalékosok, póttartalékosok és honvédek számára, egészben körülbelül:						A takarmányra nézve a kézvényelési határidő azon állomásokban, melyekben a helyviszonyok és a csapat érdeke megkívánja, 10 egész 15 napra meghosszabbítható azon esetben, ha ez a kincstárnak több kiadást nem okoz. Ilyen meghosszabbítás csak időnként a csapat- és a területi hadbiztonság közt egyrészt, másrészt a szállítóval egyetértőleg lenne elrendelve.		
						1000	—	—	—	—	—		—	
						1300	—	—	—	—	—		—	
800	—	—	—	—	—	—								
3. Az átvonulásoknál.														
Az ajánlatok feltételeit lásd az alanti 8. pontban.														

ÉSZREVÉTEL:

A) A tartalék-készlet harmincznap, az egész állományra számított folyó szükséglet mennyiségében iratik elő. Órleli akadályoknál a hadtest-ügyelőség kivételesen megengedi a bérlőnek, hogy az 5—10 napi liszt-szükséglet egyenértékű ideiglegesen liszt helyett kenyérnek való gabona alakjában tartsa készletben.

B) Katonai legénységet élelmezés végett a bérlőknek átengedni tilos.

C) Azon ajánlatnyerő, a ki Trencsénben a kenyéret szállítja, köteles egy-szerszind a trencsén-tepliaci cs. és kir. katonafürdő-intézet legénységének körülbelül 30 adagnyi napi kenyérszükségletét az 1896-iki fürdőidény alatt a haszonbéri áron Trencsénben előállítani.

D) A cs. és kir. hadsereg katonai közgazgatása határozottan fentartja magának a netán rendelkezésre álló saját készleteit a közlekedési vonalakon fekvő állomásokban használatba vétetni.

E) A kenyér szállításának kiadásánál különbeni egyenlő ajánlatok mellett pékeknek előny adatik. A kenyéret mindig a haszonbéri állomásban kell készíteni, a hol egyszerűsind a rozsliszt tartalékkészlete is elhelyezendő.

F) A bérlő köteles zabraktárában a próbarostálásra teljesen alkalmas és jó állapotban levő szlősrát tartani.

G) Sopronban a vállalkozó köteles az elfogadott árért a meghatározott időn át egy esetleg összpontosítandó lovas hadosztály vagy gyalogezred és pedig gyalog vagy lovas dandárban vagy pedig egy gyalog-hadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségelt többletet is kiszolgáltatni. A nagy-kanizsai állomáson a ló-sorozási osztály mindenható szükséglete, mely előre meg nem határozható és a hirdetményben csak általánosan vétetett fel, a vállalkozó által az elfogadott árért szállítandó.

H) Különösen figyelmeztetnek a vállalkozók, hogy a honvédség termény- és anyagigényeinek szállítására vonatkozó részletes feltételek a m. k. honvéd-foglaltóságok és csapatoknál betekinthető nyomtatott szállítási feltételek füzeteiben foglaltaknak és hogy a bérletnyerő köteles az ezeket a szükséges helyekre elfuvarozva szállítani.

I) A katonakenyér tiszta rozsliszttal, 1400 grammos ékelekben készítené és a csapatoknak átadandó. A katonakenyérhez a sütt. liszt egy méterezésjára, azaz 101 à 140 grammos kenyérékre, a helyben szokásos minőségű sóból 1 kgr. keverendő. A kenyérék 1600 grammal mérendő ki tésztában és 1400 grammal sütené meg. Az ár pedig adagonként 840 grammra szabandó.

K) A mozgósítás esetére való különös határozatok a bérletfeltételi füzet XXVII. cikkében foglaltaknak.

L) Május hó 1-étől az őszi gyakorlatok befejeztéig a 13-ik honvéd gyalogezrednél ezenkívül még 4 ló és a 15. honvéd gyalogezrednél még 3 ló élelmezendő zabbal.

1. A cs. és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédsapatok fent kimutatott élelmi szükségleteinek közös biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon, kizárólagosan írásbeli ajánlatok útján, nyilvános tárgyalás fog tartatni.

2. A tárgyalás helye, a szállítási időszak, melyben az tartatni fog, az állomások, valamint a szükséglet mennyisége a táblázatban vannak előfűtve.

3. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhitelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló bizottság előtt vállalképességeknek és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével, üzleti képességét erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lejtromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egyesület által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik. — Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. — A bizonyítványokban igazolandó vállalképesség iránya és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.

4. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett, 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt bánatpénzsekkel együtt az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniök, későbbben érkező vagy távirati úton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

5. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkoznék, akkor a betűkkel írt ár fog helyesnek tekintetni.

6. A részletesebb feltételek a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükségletére nézve Pozsonyban és Sopronban 1895. évi augusztus hó 1-én és a m. kir. honvédsapatok szükségletére nézve Pozsonyban és Szekesfejérvárt 1895. évi július hó 3-án két-két összehangzó példányban elkészített, a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben foglaltaknak és a pozsonyi, valamint a soproni cs. és kir. hadélelmezési raktáraknál és a honvédséget illetőleg a fent idézett állomásokon levő honvédfoglaltóságoknál és csapatoknál naponta délelőtti 9 óráig 12 óráig betekintetők. Az ezen füzetben foglalt feltételek minden ajánlattevőre nézve az ajánlat benyújtása után kötelezők. Különben az előírt feltételi füzet a cs. és kir. élelmezési raktárnál (árkusonként 4 krajczárért) mindenki által megkapható. A m. kir. honvédség részére való szállításokról szóló nyomtatott feltételi füzetek az összes hon-

védkerületi-, gyalog-ezred vagy zászlóalj-, valamint huszárezred-parancsnokságoknál, fűzetenkint 7 kr-ért megvehető.

7. A községek bánatpénz vagy óvadék letételétől feltétlenül fel vannak mentve ezek, valamint a mezőgazdasági egyesületek és a termelők, a katonai élelmi szükségleteknek ezennel kihirdetett szállítására különösen figyelmeztetnek.

8. Az átvonulások alkalmával szükséges élelmi cikkek szállítására vonatkozó ajánlatok, a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok számára előkészített feltételi füzet IV. pontja értelmében teendő.

9. Összetes, azaz oly ajánlatok, melyek csak több cikkeknek együttes szállítására tételtek, (csak széna és szalma, továbbá fa és kőszénre tételtek), valamint olyanok, melyek vagy az összes szállítandó termények vagy azok részének szállítását rövidebb, mint a fent kiirt időszakra el nem fogadhatónak vallják, csak akkor vétetnek tekintetbe, ha együttvéve az egyenkint tett ajánlatoknál előnyösebbek. — Nem egyenű cikkeknel az ajánlatban az ár minden egyes cikkre nézve külön kitüntetendő.

10. A beszállításoknak a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történnie.

11. Ha a kenyér 5—5 napi kiszolgáltatás mellett a nyári időszakban tulságosan kiszáradna és ennélfogva élvezhetősége csökkenne, a honvédkerületi parancsnokság rövidebb időközben is elrendelheti a kiszolgáltatást. Mind a kiszolgáltatási időközökre vonatkozó változtató határozványok idejekorán lesznek a bérli tudomására hozva.

12. Az élelmszükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe való elfuvarozására nézve, a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükséglete iránt előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében, a honvédsapatok szükségletének a laktanyákba való elfuvarozására nézve pedig az utóbbiak számára előkészített feltételi füzet IX. pontja szerint külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már befoglaltatik.

13. Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznának, akkor ezek közül az, ki az illető cikkeknek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

14. Azon ajánlattevő, ki közös állomásokon való terményszükségletek szállítására csak olyképen is tett ajánlatot, hogy N. állomás szükségleteinek szállítását elvállalja, a nélkül, hogy ajánlatában határozottan kiemelte volna, hogy a közös hadsereg és a m. kir. honvédség szükségleteire tesz ajánlatot, a m. kir. honvédséggel szemben ajánlatával mindaddig kötelezve marad, míg ettől jóváhagyó (elfogadó) vagy elutasító határozatot nem nyert, tekintet nélkül arra, hogy a közös hadsereg az ajánlatot elfogadta-e vagy nem.

15. Az ajánlkozók a hadsereg, illetőleg a honvédigazgatás irányában ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. tez. 314. és 315. §§-aiban — valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve — megállapított határidőnek betartásáról.

16. Ajánlatok kevesebb mint 14 napi határidővel nem fogadtatnak el.

17. A cs. és kir. élelmezési raktárak értesítése, az ajánlat elfogadása vagy visszautasítása illetőleg, csak a közös hadsereg szükségleteire vonatkozik, míg az ajánlat azon részének elfogadása vagy visszautasításáról, mely a m. kir. honvédség szükségleteinek fedezéséről szól, a honvédkerületi parancsnokság értesíti az ajánlattevőt.

Kelt Pozsonyban, 1895. évi augusztus hó 1-én.

A közös biztosító-bizottságtól

Ajánlati minta.

50 kros bélyeg

En alulirt az 1895. évi augusztus hó 1-én, 3378. sz. a. kelt hirdetésny alapján kötelezem magamat, hogy az N. állomáson s az ahhoz tartozó helyiségekben szükséges: a kenyérnek 840 grammos 1400 grammos ékelekben adagját kr., szóval krajczárral a zabnak 4200 grammos adagját kr., szóval krajczárral 189... évi 1-től 189... évi hó végeig terjedő időtartamra szállítani, továbbá az átvonuló élelmezést is a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok részére, az előkészített feltételi füzet pontja értelmében kiszolgáltatnom és ezen cikkek elfuvarozását a szükséglet helyére — a fent részletezett árakba már beleértve — elvállalom (a szükséglet helyére való elfuvarozás nélkül), mely ajánlatomért a mellékelt, külön borítékba zárt (vagy: az ide csatolt elismervény szerint a pénztárnál letéteményezett, semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen forint bánatpénzzel kezessekdem.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerem, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés után bánatpénzemet a 10 százaléknyi óvadék erejéig kiegészítendem, s ha ezt elmulasztanám, a hadsereg, illetőleg honvédigazgatást feljogosítom arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközöltesse.

Egyébiránt a hirdetésnyben közzétett feltételeken kívül, a tárgyalásra előkészített 1895. évi hó-ról keltezett feltételi füzetben foglaltaknak is alávetem magamat.

Az N.-nek N-ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalképességemről szóló bizonyítvány közvetlenül az-nek fog át küldetoi.

Kelt N.-ben, 189... hó-én. N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye.) Az ajánlat lepecsételendő és borítékára irandó: •Ajánlat az 189... hó-án kihirdetett s 189... hó-én tartandó tárgyaláshoz. •

A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő, a külön borítékban pedig ennek tartalma (készpénz vagy értékpapírok) számokkal és szóval kiirandó.

Legjobb és leghirvesebb pipere hölgyor : a La VELOUTINE Kibálgató Magyar Bismuttal Versítve CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Ch. Fay Veloutine, eredeti minőségben kapható. Vértessai Sándor udvari illattára, Kristóf-tér 8. Budapest.

Magyar Bazar.

Sz. szerkeszti: WOHL JANKA.

Legrégibb és legjobb divatlap. Eggyelen hazai divatlap, melynek képei Párizsban készülnek.

Bő szépirodalmi melléklet. Számos oszmos illusztráció. Háztartás fehérneműk (patyolat) kézmunkák és gyermekdivat részére külön rovatok.

Minden számban kérdések és feleletek. Azokra a hölgyekre nézve, kik ruhájukat maguk varrják, nélkülözhetetlen.

Megjelenik havonként négyszer. Előfizetési ár negyedévre 2 frt. A FŐVÁROSI LAPOK politikai és szapiroalmi lappal együttesen negyedévre: 5 frt. Az előfizetési összeg következő cízzel küldendő: »Magyar Bazar« kiadóhivatala, Budapest, Ferenctiek-tere 3.

3 arany, 15 ezüst, 12 dísz- és elismerő okmány. Kwizda Ferencz János Kwizda-féle Védejegy. Védejegy.

Korneuburgi marha-táppor.

több mint 40 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágy-hiánynál, rossz emésztésnél, valamint teheneknél a tej javítása s a tejelő-képesség fokozása czéljából. Egy dobozzal 70 kr., fél dobozzal 35 kr.

Tessék a finnebbi védejegyre egyelni, s a vélelnél határozottan kifejezni: Kwizda-féle Restitutionspulv. Fő-letét: Kerületi gyógyszerár Korneuburgban. Valódi minőségben gyógyszerárakban és droguistáknál kapható.

Hirdetések felvételnek a., Vasárnapi Ujság« kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Melyik erősebb? Eredeti regény. Irtá ifj. Abrányi Kornél. Ára füzve 2 frt.

MAGYARHON ELSŐ. LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NERVEVŐ ÓRAÜZLETE. Alapították 1847. Brausweller János Szegeden Co. és kir. kidelegatósága. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Institut International. Magán fiu-nevelő és tanintézet. Budapest, V., Lipót-körút 6. sz. Gyakorlati kiképzés a modern nyelvekben és zenében; finom nevelés. Ezen intézet 6 osztályú népiskolából és középsikolai internatusból áll; az 3. és 6-ik osztály az I. és II. reálnak felelnek meg. Az intézet növendékeit bennlakók, fél bennlakók és bejárók. Azon magyarsb iskolákat látogató növendékek, kik ellátást az intézetben nyernek, a szabad idő lelkiismeretes beosztása és az iskolai munkálatoknak szakszerű felügyelete alatt való végeztetése mellett a rendes haladásban elősegítetnek. Bővebb felvilágosítást nyujt REICH SÁMUEL igazgató.

Az államilag engedélyezett Magyar osztálysorsjáték. I. osztályú nyeremények. Huzás 1895 október 16—19-ig. II. osztályú nyeremények. Huzás 1895 december 6—14-ig. az 1896. ezredéves kiállítás alkalmából Kibocsátás 100000 sorsjegy 31499 nyereménnyel és egy jutalomdíjjal. A nyeremények minden levonás nélkül fizettetnek ki. A huzások államfelügyelet és kir. közjegyző ellenőrzése mellett történnek. Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben: 1.000.000 korona. Az I. osztály huzása után vásárolt sorsjegyekért az I. osztály díja után fizetendő. A teljes (mindkét osztályra érvényes) sorsjegyek árai: 1/1 40.—, 1/10 4.—, 1/20 2.— sorsjegy korona. A teljes (mindkét osztályra érvényes) sorsjegyek árai: 1/1 80.—, 1/10 8.—, 1/20 4.— teljes sorsjegy korona. Valamennyi sorsjegy a falragaszok által megjelölt eladási helyeken kaphatók. Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága. Budapest, 1895 augusztus hóban. Andrassy-ut 5. szám. Sorsjegyek eladására való átvétele iránti megkeresések hozzánk intézendők.

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
 első magyar mű- és vegytisztító intézet
 Budapest, Ferenc-körút 20. sz.
 Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó czikkék a legutányosabban tisztítottak.
 Posta ertesítés után a ruháért hához küldünk és vissza küldjük.

Fényképészeti készülékeket
 műkedvelők számára, legújabb uti-távcsöveket a tirgo rapid, kitűnő szemüvegeket megvizsgált maximal-lázhőmérőket, Aneroïd (légnyomómérőket) szabadalmazott rajzesszközöket ajánl.
CALDERONI ES TARSA.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfidivat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és VII., Kerepesi-út 9., a Pannonia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
 Cségen ösöse nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) czéggel.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindennemű fényképészeti gépek és készületekből.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

A „Budapesti Czím és Lakjegyzék“
 legközelebb fog sajtó alá kerülni. Lakás és fizetváltásokra vonatkozó tudósítások, melyek még a kinyomatás napjáig a szerkesztőségbe (VI., Egyetem-utca 4.) beérkeznek, díjmentesen felvételnek. A hirdetések külön, beiktatások és közleményekért járó díj minden nyereszkesedés kizárásával a lehető legesekélyebbre van megsabva.
 Ezen művel kapcsolatos megrendelési s egyéb úrlapok a t. érdeklődőknek kiadóhivatalunkban bármikor kiszolgáltatnak; kívánatra a címre meg is küldetnek.

DECKERT és HOMOLKA
 elektrotechnikai intézet
 Gyár: VI., Isabella-utca 89. **BUDAPEST** V., Dorottya-utca 8. sz.
 A magyar állam és a m. kir. államvasutak szállítói.
 Győrlapok és szállítanak: Sürgönyberendéseket vasutak számára; elvállalják azok javítását és szerkesztését. A minden államban szabadalmazott és általános használatnak örvendő
GRAPHIT-MIKROFON
 feltalálói és kizárólagos gyártói.
 Telefon-központok szolgáltatással vagy a néktől irók számára; telefon-berendezések vasutak, hegyi pályák, banya és kohóművek, erdészetek és uradalmak számára.
VILLÁMHÁRITÓK,
 villamos világítási és erőátviteli berendezések, minden nemben, a legszolidabb kivitelben és legolcsóbban, szavatosság mellett elvállaltnak.
 Képes árjegyzék és költségtervezet ingyen és bérmentve.

A Magyar Asphalt
 részvény-társaság
 Budapest, Andrássy-út 30
 elvállalja jótállás mellett legolcsóbban asphalt-burkolatok aszfaltot és nedves lakások, pinczék, stb. gyökeres szárazzáttételét.
Telefon.
 Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

BORSSZEM JANKÓ
 Magyarország legjobb és legkedveltebb éleztalaja.
 Alakjai és ezek mondásai világszerte ismeretesek.
Gyönyörű rajzok.
 Megjelenik hetenkint egyszer, egy hétre való szórakoztató tréfás tartalommal.
 Negyedévre 2 forint.
 Megjelen minden vasárnapon.

AZ ÁRPÁDOK TÖRTÉNETE.
 IRTA
SEBESTYÉN GYULA.
 Ára füzve 1 frt 50 kr. Ára füzve 1 frt 50 kr.
 Tartalom: Előszó. — A pogány magyarság kora. Az őshazától az új hazáig. — A pogány hősök mondavilága. — A pogány magyarok műveltsége. — A magyar ker. egyház és királyság megalapítása. Gejza fejedelem, az úttörő. — István diadaira juttatja a kereszténységet és királyságot. — István király egyházi és állami intézkedései. — Imre királyi és Gellért püspök. — István király utolsó évei és halála. — A magyar királyság küzdelme a nyugati és keleti császársággal. — III. Henrik császár támadásai hazánk ellen. — I. Béla és családja elhárítja a német támadások veszedelmét. — Szent László király. — Kálmán király. — Küzdelem a görög császársággal. — III. Béla király. — A magyar királyság hős korának mondavilága. — Az arany bulla és az utolsó Árpádok. II. Endre király és az arany bulla. — IV. Béla és a mongol vész. — Az utolsó Árpádok. — Az Árpádok öröksége.

Erdélyországi bortermelők raktára
Weiszbürg József
 bortermelő Erdélyben
 Budapest, VIII., József-körút 33.
 (Rákóczy-térről szemben.)
Telefon szám 58-58.
 Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok: rizling, muskatály, csemege és aszu borokat tartok raktáromban, azonkívül cognac, tea, rum, szilviorium, barack-pálinka, barack-likőr, mindennemű bel- és külföldi pezsgőt és likőröket.
 Transito pinczék Budapest, Angyalföldön.
 Megrendelések pontosan és díjmentesen hához szállítva eszközöltenek.

KURCZ LIPÓT és TARSÁ
 fotócinchografiái műintézete
 Budapest.
 VIII., Szentháromság utca
 KÉSZIT
 mindennemű nyomatványhoz szűkségűl
CLICHÉKET
 Chemigrafia, chromotypia, photo-fautotypia, FAMETSZETSTA újján.
 TIRKÉPEK, TERVEZETEK, ALAPRAJZOK
 fotólitográfiailag legeszebb és legolcsóbban sokszoroztattnak
 Tervek megrendelések postáson és julángosan, esküvőre kelnek.

HORVATH ISTVÁN
 HANGSZERKÉSZÍTŐ
 Saját gyártmányú pedálos csimbalom, hegedő, harmonika, fuvola stb. hangszereket árjegyzékkel küldök. Csimbalom-iskola, Irtá Kullifal 2. szennetár, ára 3.50. Tiltók-iskola 1 frt. Csimbalomok folyódnak minden héten 2-szer jelenik meg kiadásban, előzetes egy óra 4.80 Horváth István, 6 ca. és kir. fensége József fih. udvari szállítója, Budapest Erzsébet-körút 2. és Kerepesi-út 46.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

A szénsavdus ásványvizek királya a
BORSZEKI BORVIZ
 kitűnő gyógyviz és üdítő ital mindenütt kapható.
 Budapesti főraktár
RAJCS ZOLTÁN-nál
 VIII. ker., József-körút 10. szám.

!!Korszakunk követelménye!!
 Egy fog 1 frt 50 kr.
FOGAK
 készítettnek
GRÓSZ LAJOS
 fogtechnikai műtermében, Budapest, Magyar-utca 2. szám, a legjobb amerikai anyagból Egész fogsorokat ugyanezen arányban. 1878-ban alapított műtermet 1895 augusztus 1-én Kerepesi-út 6. Kerepesi bazár II. emeletére helyeztem át. Ünnepe és vasárnapon található d. u. 5-ig.

„KIS LAP“
 a legjobb, legolcsóbb képes gyermek-újság
 Megjelenik hetenkint, vasárnap, 15.000 serűlő gyermek olvassa állandán. Minden második héten gyönyörű színes műmellettel. Előfizetési ár negyedévenként 1 forint
 Kiadóhivatal: Budapest, Ferenciek-tere 3. sz.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

VASÁRNAPI UJSÁG

38. SZÁM. 1895. BUDAPEST, SZEPTEMBER 22. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONBAGOK együtt félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONBAGOK egész évre 5.— Kétföldi előfizetőkhez a postálóg meghatározott viládi írt csatlakod.

CZIPRUSLOMB LÁSZLÓ FŐHERCEG SIRJÁRA.
 ÉLETEM emlékezetes napjai közé tartozik az 1890. év május 2-dika, e nap, melyen szerencsés valék az alesüthi kastélyban József főherceg két fiával, köztük az akkor 15 éves László főherceggel néhány órát tölteni.
 1890 tavaszán a vértessalji egyházmegyében végeztem püspöki látogatásomat s ennek során az egyházmegye összes gyülekezeteit, köztök az alesüthi ref. egyházat is meglátogattam. Látogatásom úti sorrendje nemcsak az egyházi hatósággal s az egyes egyházakkal előre közölve, hanem a vármegye polgári hatóságának is be volt jelentve. S mivel kedves kötelességemnek ismertem s szándékom volt az alesüthi egyház látogatásával egyszersmind József főherceg ő fenségének is hódoló tiszteletemet bemutatni, Holdházy apát urat kértem föl, hogy ezt ő fenségének bejelenteni sziveskedjék. Az apát urtól azt a választ nyertem, hogy ő fenségeik, a főherceg és Klotild főhercegnő és fenséges leányaik Fiumében időznek s csak József Ágost és László főhercegek vannak Alesüthön, az ő — mint nevelőjük — felügyelete alatt; de a főherceg kegyesen fogadta látogatásom bejelentését s szives fogadtatásom iránt rendelkezni méltóztatott.
 Bár mindez s a nap legkisebb részlete is mind

is be volt jelentve. S mivel kedves kötelességemnek ismertem s szándékom volt az alesüthi egyház látogatásával egyszersmind József főherceg ő fenségének is hódoló tiszteletemet bemutatni, Holdházy apát urat kértem föl, hogy ezt ő fenségének bejelenteni sziveskedjék. Az apát urtól azt a választ nyertem, hogy ő fenségeik, a főherceg és Klotild főhercegnő és fenséges leányaik Fiumében időznek s csak József Ágost és László főhercegek vannak Alesüthön, az ő — mint nevelőjük — felügyelete alatt; de a főherceg kegyesen fogadta látogatásom bejelentését s szives fogadtatásom iránt rendelkezni méltóztatott.
 Bár mindez s a nap legkisebb részlete is mind

élnék emlékezetemben, kitörülhetlenül él, mind a mellett akkori püspöki körútam Naplóját veszem előadásomban segítségül.
 Már Vaálban, április 30-án élelem jött a főhercegi udvar egy tisztje tudakozni, mely nap s mely órában fogok a fiatal főhercegeknél látogatást tenni s tőlük ebédre vagy vacsorára meghívást elfogadhatni. Így közmegegyezéssel állapítottuk meg, hogy május 2-án déli 1 órakor tesszem tiszteletemet s egyszersmind maradok ebédem az udvarnál.
 Egy órára megjelent a lelkeszlakon az udvari fogat, s a helybeli ref. lelkészszel együtt meghívót kapva ebédre, a gyönyörű parkba hajtattunk, melyet dícső emlékezetű József főherceg nádor sivány homokból varázsolt paradicsommá.
 Az egyszerű építési stíly, de igen szép és

LÁSZLÓ FŐHERCEG TEMETÉSE. — A HERCEGPRIMÁS BESZENTELI A KOPORSÓT A BUDAVÁRI SZENT-ZSIGMOND KÁPOLNÁBAN.